

Izhaja ob 4. sjetruj.

Štane mesečno Din 55 —; za ino-
smatvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifi.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/I. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 10. ure naprej v
Knjarni ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 498.

Podružnice: Maribor, Barvarova ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.843. — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 9. novembra.

Italijanska javnost je za eno skušnjo bogatejša. Neopojmljivo divjaštvo, ki so ga izvršili neodgovorni elementi proti največjezi kulturno - politični ustanovi našega življa, proti tržaški «Edinosti», je vzbudilo v celokupnem našem narodu tako ogromen odpor in zaplavlilo celo našo državo od Maribora do Ojegovlje s tako silnim valom ogorčenja, da je pred vsem svetom na naravnost manifestanten in na povsem neovrgljiv način ponovno razdrta ona legenda, ki se tako rada pojavlja po Evropi in ki se tako večje opira na gotove separatistične ideologije, legendi, da namreč, da Slovenci, Hrvači in Srbi nismo eno. Zlasti v Italiji so se premočno politiki zatekli k teoriji, da je treba ločiti Srbe od Slovencev in Hrvatov in italijanska javnost si kaj rada poišče ta izgovor, kadar sama pri sebi skuša opravičevati nasilnosti, ki se sistematično vršijo proti našim bratom. Saj gre le za Slovence in Hrvatov in se Srbov ne tiče — tako se čisto glasi lahkomišelnost formula naših sosedov.

Italija je, izgleda, slabo informirana o razvoju naše nacionalne solidarnosti. Ona ne vidi, da je občutek popolnega edinstva danes že tako jak, da batine njenega protislovenskega režima v Primorju z enako silo udarjajo v lice Slovencev v Ljubljani, Hrvatov v Zagrebu in Srbov v Beogradu. Burni dogodki, ki so se zadnje dni odigrali v naši javnosti radi tržaškega incidenta, naj bodo vodilnim italijanskim možem memento, da ne gre strune prenapenjati.

Kajti — in to v Rimu dobro vedo — Italija nikakor nima interesa, da si na svojem desnem boku onemogoči vsako konsolidirano politiko. V dobi, ko je bila Jugoslavija vsled svojih notranjih razprtij in vsled svojega neurejenega gospodarstva slabotna, si je Italija ideistvovala pakte priateljstva in gospodarske konvencije, ki so prave societaes leoninae. Ustvarjene so osnove za medsebojno razmerje, ki izpolnjuje Italiji skoraj vse njene politične in gospodarske želje, nam pa v stvari ne nudi ničesar. Ni manjkalo in ne manjka v Jugoslaviji ljudi, ki smatrajo, da je uloga naše države napram Italiji, kakor nam je odredena po sklenjenih pogodbah, za nas poniževalna in nevedrja. Voditelji današnje italijanske politike ne bi smeli prezreti, da se samozavest na tudi moč jugoslovenskega naroda stalno dviga in da je z njihovega stališča skrajno škodljivo dražiti ta narod k vedno jačiemu odporu in nasprotstvu. Klje, ki odmeva zlasti tudi po beograjskem časopisu, da naša vlada po tržaških dogodkih ne sme predložiti netunjskih konvencij Narodni skupščini v odobritev, ker jih bo jugoslovenski parlament odklonil, je tako mislimo, da Italijo dovolj jasen signal in jo uči, da vsaka sila do vremena.

Ce je kdo v Italiji korekten in lojalen sosed, potem je to Jugoslavija. Tudi v sedanjem razburjenem in ogorčenem razpoloženju, ki moti mirno razmotrivanje, se večina našega naroda priznava k trezni in realni politiki ter si iskreno želi normalnih in korektnih odnosov z rimskim sosedom, ker se zaveda, da potrebujeta obe državi — Italija nič manj nego Jugoslavija — časa, da izleže iz svoje vojne in povojne rane ter do kraja izvedeta svojo notranjo konsolidacijo. Z občudovanja vrednim samozadržanjem in oni del našega naroda, ki ga je kruta usoda odsekala od materinske države, prevzel na sebe dolžnost novega državljanstva. Slovenci in Hrvatji v Južni Italiji so lojalni državljani kraljevine Italije, njihovi sinovi po srbičevalu, ki jim ga dajejo italijanski oficirji, vzorno služijo svojega novega kralja, naši ljudje se z vnejo in treznim predvarkom prilagodevajo posebnim prilikam novega življenja. Z vsjo svojo politiko in vsem svojim zadržanjem podpirajo Jugoslovenci v Italiji stremjenja, da se končno ustvari med obema državama atmosfera medsebojnega zaupanja in dobrega sosedstva. Za sebe zahtevajo le nalmprilivnejše nacionalne pravice, ki v nobenem pogledu ne škodujejo interesom njihove nove države in italijanskega državnega naroda.

Nič neiskrenega in prikritnega ni v naših odnošajih do našega narodnega elementa. Nikdar se Jugoslavija ne meča v vračanja, ki se tičejo razmerja italijanskih Jugoslovenov do italijanske države. V svoji hiperkorektnosti gre tako daleč, da z mezinem ne podpira upravičenih njihovih stremljenj na narodnem polju. Zato je tudi povsem depolariran poskus, proglasiti ogorčenje nad tržaškimi dogodki kot vmešavanje v notranje zadeve italijanske države. Protesti in demonstracije, ki danes valovijo po Jugoslaviji so naša stvar, oni so izraz razpoloženja, ki ga ustvarjajo neopravičljiva divjaštva proti našemu elementu, ki je no državljani Italije, ali je po krvi neločljiv del našega narodnega telesa.

Jugoslavija želi razpraviti žalostno tržaško zadevo v popolni korektnosti. Incidenti, ki so se dogodili v Zagrebu, na

Mesto intervencije radi Trsta — opravičilo radi Zagreba!

Včeraj je naša vlada naročila poslaniku Antonijeviću, da se pri Consulti opraviči radi zagrebskih dogodkov ter je izrekla obžalovanje italijanskemu gen. konzulu v Zagrebu. — Aretacije v Zagrebu.

(Glej naša poročila na 2. strani.)

Beograd, 9. novembra. r. Protifašistovske demonstracije v Zagrebu, Ljubljani, Splitu in Dubrovniku, zlasti pa zažig italijanske zastave v Zagrebu, so povzročile novo vznemirjenje. Ti izgre di se obžalujejo. Davi po posvetovalju merodajnih ministrov so bila odposlana nuna navodila notranjega ministrstva vsem policijskim oblastem s pozivom, naj v bodoče preprečijo vse demonstracije proti Italiji. Razen tega je bilo zagrebski policiji naročeno, naj izvede zaradi zažiga italijanske zastave naistrujo preiskavo in krivce strogo kaznuje. Dopoldne ob pol 11. je posetil zunanje ministrstvo dr. Ninčiča italijanski poslanik general Bodrero. Konferenca je trajala nad eno uro. Dr. Ninčič je sporočil generalu Bodrero, da je jugoslovenska vlada odredila potrebno za preprečenje nadaljnjih incidentov. General Bodrero je obvestil dr. Ninčiča o enakih ukrepih italijanske vlade. Pri tej priliki je balje general Bodrero poudaril naziranje italijanske vlade, po katerem se zadnji dogodki označujejo kot incidenti lokalnega značaja. General Bodrero je nato konferiral kratak čas tudi s pomočnikom zunanjega ministra Jovanom Markovićem.

Ves dan je notranje ministrstvo korespondiralo z zagrebskim policijskim ravnatelstvom. Iz vladnih krogov se trdi, da je bil incident radi tržaških incidentov, po katerem se zadnji dogodki označujejo kot incidenti lokalnega značaja. General Bodrero je nato konferiral kratak čas tudi s pomočnikom zunanjega ministra Jovanom Markovićem.

Trst, 9. novembra. s. Policija je pričela marljivo zasledovati elemente, ki so napadli in demolirali tiskarno in uredništvo «Edinosti». Višji policijski komisar je izjavil ugledni osebi, da bodo vsi napadalec aretirani in izročeni sodišču v svrhu nadaljnjega postopanja. Od danes jutraj stražijo «Edinost» trije orožniki. «Edinost» od včeraj zopet za silo izhaja ter je njena nedeljska številka izšla na 2 straneh.

Po odredbi tržaškega prefekta so bili poklicani vsi tržaški trafikanti na policijo, kjer jim je bilo sporočeno, da jim je prepovedana nadaljnja prodaja «Jutra». Z ozirom na to se «Jutro» ne sme več prodajati v Trstu. Tržaški prefekt se očividno želi maščevati največjemu slovenskemu listu, ki ni zakrivil drugega nego da je objektivno poročal in trezno komentiral mučne dogodke.

Jutri bodo na policijskem komisariatu zaslišani uredniki «Edinosti», da povedo podrobnosti o fašistovskem napadu na uredništvo in tiskarno «Edinosti». Poleg uredništva in uprave «Edinosti» sta bili upostoženi tudi uredništvij tednikov «Istarske Rieči» in «Novice», ki se nahajata v poslopiju tiskarne «Edinosti». Poprava povzročene škode se nadaljuje in hosta oha tednika mogla že ta teden iziti redno kakor navadno.

Simpatična gesta nemških poslancev v Vojvodini

Jugoslovenski nemški državljani uživajo vse pravice narodne manjšine, izražajo zatiranim Slovincem in Hrvatom v Italiji svoje simpatije.

Beograd, 9. novembra. p. Z ozirom na napad fašistov na tiskarno «Edinost» v Trstu so imeli vojvodinski poslanci stranke Nemcev v naši kraljevini danes sejo, s katere so izdali sledeči komunikat:

Težki izgre di proti mirolojubnemu slovenskemu in hrvaškemu življu v Italiji, posebno uničenje «Edinosti», s katero je pokažen poslednji ostanek svobode tiska in izražanja misli, vzbudili so tudi nemško narodno manjšino v kraljevini SHS z najglobljim ogorčenjem. Mi vlagamo pred vsem kulturnim svetom protest proti takemu surovemu nasilju zoper narodno manjšino, ki ni napravila nikomu nobene krivice. Njena usoda nam leži tem bolj na srcu, ker jo veže krvno sorodstvo z našo državno nacijo.

Legitimistična fašistovska reakcija — Farinacci poveljuje «discipliniranost» fašistov in opravičuje represalije.

Milan, 9. novembra. e. Glavni tajnik fašistovske stranke Farinacci je naslovil na fašiste cele Italije naslednjo spomenico: «Čutili ste se skoro upravičeno, da maščujete globoko žalitev italijanskega fašizma, toda zadostoval vam je ukaz in vi ste ohranili neomejeno disciplino in slepo pokorščino (!?) Mnogi milijoni in milijoni državljani so se zbrali na trgih pod našimi praporji, da izrazijo svojo radost nad rešitvijo velikega voditelja. Resnih incidentov ni bilo (!!) Fašistovska stranka je s svojo disciplino omogočila vladi, da ukrene po razkritju atentata nalenegilneiške odredbe.

tem ničesar spremeniti ne morejo, tem manj, ker izgleda, da so jih povzročili elementi, katerim je vse dobro preje pri srcu nego iskreno nacionalno in državno čustvo. Tudi v Ljubljani bi bile nacionalne manifestacije prošle v večjem dostojanstvu, da ni bilo nadvse neaktnege in naravnost nepojmljivega nastopanja posameznih policijskih organov. Vse opozoritve časopisja so bile v tem pogledu zaman in očividno ni bilo nikogar, ki bi se bil čutil odgovor-

položaj in da bi se poslabšali naši odnošaji do Italije. Italijanski poslanik general Bodrero je nocoj ponovno posetil ministra dr. Ninčiča. Po informacijah Vašega poročevalca je nocoj odredila vlada, da se naš poslanik v Rimu Antonijević službeno oprosti pri italijanski vladi radi sežiga italijanske zastave v Zagrebu. Istotako je vlada izrazila svoje obžalovanje nad dogodki tudi italijanskemu generalnemu konzulu v Zagrebu. Vse izgleda, da so incidenti v Zagrebu znatno oslabili našo pozicijo. V vladnih krogih izjavljajo, da so bili Italijani pripravljeni plačati škodo prizadeto «Edinosti» v Trstu, da pa so se radi zadnjih incidentov v naši državi odrekli temu.

Z veliko napetostjo se pričakuje, kako odgovori minister Ninčič, jutri dopoldne na vprašanje posl. dr. Žerjavi in dr. Pivka. Vladni krogi napovedujejo, da bo njegov odgovor zelo zmeren in da bo dr. Ninčič obsodil tudi zagrebski incident.

Zagreb, 9. novembra. n. Povodom sežiga italijanske zastave v Zagrebu in napada na zasebno stanovanje italijanskega konzula je tukajšnja policija po nalogu iz Beograda aretirala šest dila-kov in enega uradnika, ki so bili danes ves dan pri zaslišanju. Izgleda, da se bodo jutri izvršile še nadaljnje aretacije. Preiskava proti aretirancem bo zaključena jutri dopoldne.

Beograd, 9. nov. p. Danes ob pol 13. do pol 14. je bil na dvoru preds. min. sveta Nik. Pašić, za njim min. ver. Miša Trifunović, ki je predložil vladarju v podpis neke ukaze. Nocoj pa je sprejel kralj notranjega ministra Božo Mak-simovića, za njim pa ministra dr. Ninčiča.

Nocoj je konferiral g. Nikola Pašić z ministrom Maksimovićem in dr. Ninčičem o energični preiskavi, ki se ima izvesti proti demonstrantom v Zagrebu. Jutri popoldne ima sejo plenum zakonodajnega odbora, ki se bo ob tej pri liki konstituiral. Zanimivo je, da je vlada v tem odboru v manjšini, ker je ime-la prej skupno listo z SDS. Jutri ob 16. uri se sestane na sejo tudi odbor za slučaj dr. Lukinića.

Po konferenci s Pašićem je dr. Ninčič še dalje časa konferiral z Ljubo Živ-kovićem, z Linbo Jovanovićem in ne-katerimi drugimi prvaki radikalne stranke.

Včeraj dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki se jo je udeležil vojni minister general Dušan Trifunović. Po seji je izjavil general Trifunović

rodstvo z našo državno nacijo. Po takih izgre dih treba da se probudi kulturna zavest vsega človeštva, da bi se utrdile najelemen-tarnejše življenjske pravice nacionalnih manjšin vseh držav in vseh narodov v dose-go trajnega mira. Dr. Kraft, dr. Moser, dr. Graesser, Schuhmacher, dr. Neuner.

Istotako so sklenili nemški poslanci poslati v imenu nemške manjšine kraljevine SHS pismo dr. Wilfana, v katerem naostre-je obsojajo dogodke v Trstu in izražajo najgloblje simpatije slovensko-hrvaški manjšini v Italiji in v katerem prepričujejo naše rola-ke v Italiji, da jih bodo v njihovem tež- kem položaju najvnetje podpirali.

Framazonstvo je bilo zadeto v živo. Vo-lajstvo je zasedlo vse Iramazonske lože. Uni-taristično fašistovska stranka je bila razpu-šćena. Listi «La Giustizia», «Voce republi-ca», «Avanti» in «Unita» so bili ustavljeni. Milanska zbornica, ki je bila najmočnejša organizacija naših nasprotnikov, je bila za-sedena od naših sindikatov.

Legitimistična fašistovska reakcija se je izvršila v velikem slogu. Te represalije so bile potrebne. Mnogi črnih srac bodo na ta način dobile zadostčenje in tudi narodu bo ustrezno.

nega za pravilno funkcioniranje javne varnostne službe. Toda vse te nevesče-nosti ne bodo zabrile množice, na- ravnost dostojanstvenega vtisa nacio-nalne enodustnosti, ki je sicer ponekod v besedah prekinjevala, a je tem trez-nejša izražala voljo vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, da svojih bratov ne zapuste in da bo odnošaji Jugoslavije napram Italiji v bodoče tak, kakršven bo odnošaji Italije do njenega jugosloven-skega prebivalstva.

Preiskava proti rimskim zarotnikom

Zaniboni pride pred vojno sodišče. — General Capello v zapo-rih Regina Coeli. — Zaslišanje generala Bencivenge. — Na-daljnje aretacije. — Ustavljeni socialistični listi.

Rim, 9. novembra. e. Ministrski pred-sednik Mussolini je včeraj dopoldne in popoldne konferiral z notranjim mi-nistrom Federzoniem, katerega je napro-sil, naj izda prefektom navodila, da sme-jo po zaslišanju udeležencev pri neme-ranem atentatu objaviti le uradna po-ročila.

Generala Capella so pripeljali z brzov-takom v Rim. Med vožnjo v prvem razredu so ga stražili oficirji, vojaki in miličniki v civilnih oblekah. Z glavnega kolodvora so ga odvedli takoj v zapore Regina Coeli.

Na podlagi preiskave o zaroti proti Mussoliniju je izvedla policija hišno pre-iskavo tudi pri generalu Bencivenzi, bivšemu predsedniku novinarskega udru-ženja. Po izvršeni hišni preiskavi je mo-ral iti general na glavno kvesturo, kjer so ga izpraševali cele dve uri, nakar so ga izpustili.

Kakor poroča «Agenzia di Roma», bo bivšega poslanca Zanibonija sodilo vo-jajsko sodišče, ker je kot rezervni čast-nik pripravil atentat proti vojnemu ministru z namenom, da ga ubije. Ta zločin spada izključno v kompetenco vojaškega sodišča.

«Il Tevere» piše, da je znani tajnik udruženja «Italia Libera», Ulisse Ducci prebil dva dni in dve noči v zaporih centralne kvesture in da je bil včeraj popoldne odveden v zapore Regine Coeli. Pri zaslišanju je izjavil, da je bil del časa iz Rima odsoten in da ni ni-česar vedel o nameravani zaroti. Poli-cistični agenti so polzvedovali pri neka-terih osebah, pri katerih je Ducci bival zadnji čas, ter ugotovili popolnoma na-sprotna dejstva. Pri včerajšnjem zasli-

šanju je izjavil Ducci: Vidim, da se ime-novane družine ne spominjajo vseh po-drobnosti. Na njegovem stajovanju je policija našla važne dokumente, iz ka-terih je razvidno, da je bil Ducci sou-deležen pri nameravanem atentatu. (Ducci, ki so ga pred dvema letima fašisti izgnali iz Pulie, je bil v zadnjem času eden najagilnejših voditeljev pro-tifašistovskega pokreta. Ured.)

Danes popoldne je policija zasedla uredniš- tvi listov «Avanti» in «Unita», ter ju pro-iskala. Uspeh je bil negativen. Nato so za-pečatili štiri prostore. Oba glavna urednika sta dobila dekret prefekturo, po kateri se li-sta ustavi radi talnega boja proti režimu.

List «Unita Cattolica» poroča, da je Zan-iboni v enem letu dobil od rimske lože 2 mi-lijona lir. Njegove podpore iz Francije pa so izostale, ker je Ricciotti Garibaldi, ki je bil posredovalec, pobegnil v Francijo.

Napoli, 9. novembra e. Tukaj živita dva brata generala Capella, in sicer cav. Anto-nino Capello, uradnik železniške direkcije in cav. Silvio Capello, ravnatelj pošto-tele-fonskega oddelka. Danes je policija izvršila natančno preiskavo pri obeh bratih, toda brez uspeha. Oba brata naglasata, da je ge-neral Capello popolnoma nedolžen. Sodno postopanje bo dokazalo, da gre za usede pol-no nespornost enje.

RAZPUST DELAVSKIH ZBORNIC.

Milan, 9. novembra. k. S prefektovim de-kretom sta bili danes razpuščeni delavski zbornici v Milanu in v Monzi. Upravo zbor-nice prevzame komisar prefekturo. V ute-me-litvi dekreta se izjavlja, da sta obe delav-ski zbornici zasledovali skoraj izključno po-litične cilje in da sta se pridruživši subverziv-nemu delovanju razpuščene unitaristične so-cijalistične stranke.

Avdi ence na dvoru

Konference med ministri. — Seje ministrskega sveta. — Vesti o odstopu ministra generala Trifunovića se demantirajo. — Za-veda obrtniške banke.

Beograd, 9. nov. p. Danes ob pol 13. do pol 14. je bil na dvoru preds. min. sveta Nik. Pašić, za njim min. ver. Miša Trifunović, ki je predložil vladarju v podpis neke ukaze. Nocoj pa je sprejel kralj notranjega ministra Božo Mak-simovića, za njim pa ministra dr. Ninčiča.

Nocoj je konferiral g. Nikola Pašić z ministrom Maksimovićem in dr. Ninčičem o energični preiskavi, ki se ima izvesti proti demonstrantom v Zagrebu.

Jutri popoldne ima sejo plenum zakonodajnega odbora, ki se bo ob tej pri liki konstituiral. Zanimivo je, da je vlada v tem odboru v manjšini, ker je ime-la prej skupno listo z SDS. Jutri ob 16. uri se sestane na sejo tudi odbor za slučaj dr. Lukinića.

Po konferenci s Pašićem je dr. Ninčič še dalje časa konferiral z Ljubo Živ-kovićem, z Linbo Jovanovićem in ne-katerimi drugimi prvaki radikalne stranke.

Včeraj dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki se jo je udeležil vojni minister general Dušan Trifunović. Po seji je izjavil general Trifunović

validov. Danes je že padel velik del pozab-ljenja na njihova dela. Za tem je govoril minister Simonović in brnil načrt invai-škega zakona. V nato sledečem glasovanju je vladna večina odbila vse amandmane predložene po opoziciji. Ob četrtn na 13. je bil izglasovan vs tretji oddelek načrta.

Jutrišnja seja Narodne skupščine s istim dnevnim redom, je napovedana za 10. uro dopoldne. Pred dnevnim redom bo odgovor-jal minister dr. Ninčič na vprašanje dr. Žerjava in dr. Pivka ter na vprašanje osta-lih parlamentarnih grup povodom inciden-tov v Trstu.

Nato se je nadaljevala specialna deba-ta o invalidskem zakonu ter so danes go-ovorili davidovičevce Rafajlović, klerikalec Škulj in spahovec Poceravac. Vsi govorniki so n padali zakonski načrt. Poslanec Rafaj-lović je povdarjal, da bi bilo treba sprejeti invalidski zakon takoj po vojni, takrat, ko so se še najbolj cenila velika dela naših in-

validov. Danes je že padel velik del pozab-ljenja na njihova dela. Za tem je govoril minister Simonović in brnil načrt invai-škega zakona. V nato sledečem glasovanju je vladna večina odbila vse amandmane predložene po opoziciji. Ob četrtn na 13. je bil izglasovan vs tretji oddelek načrta.

Jutrišnja seja Narodne skupščine s istim dnevnim redom, je napovedana za 10. uro dopoldne. Pred dnevnim redom bo odgovor-jal minister dr. Ninčič na vprašanje dr. Žerjava in dr. Pivka ter na vprašanje osta-lih parlamentarnih grup povodom inciden-tov v Trstu.

Nato se je nadaljevala specialna deba-ta o invalidskem zakonu ter so danes go-ovorili davidovičevce Rafajlović, klerikalec Škulj in spahovec Poceravac. Vsi govorniki so n padali zakonski načrt. Poslanec Rafaj-lović je povdarjal, da bi bilo treba sprejeti invalidski zakon takoj po vojni, takrat, ko so se še najbolj cenila velika dela naših in-

Razprava o carini

Beograd, 9. novembra. p. Nocoj se je na-daljevala razprava v sekciji finančnega od-bora za pretres carinske tarife. Sklenjeno je, da se carinijo mineralna olja, katrani in ostali produkti iz mineral. olja po minimal-nem stavku. Carina na bencin v olsternah je določena na 10 zlatih dinarjev za 100 kg. v manjših posodah na 20 do 30 zlatih di-narjev. Soglasno je bilo sklenjeno, da je prost uvozne carine petrolei, ki je bil prej carinjen z 5 do 7 zlatih Din. Parafinsko olje za mazanje se carini z 8 do 10, lojeve sveče 50, voštene 200, navadno milo 60, toaletno milo 200 z Din za 100 kg. kolomaz in druga mazilna sredstva pa so prosta car-ine. Masti in krema za buvalo v ovojih za malo prodajo plačajo 24, za veliko pro-dajo pa 20, lizol, kreolin in slični medicinski

produkti 40, sirov glicerin 30 ter prečišćen 80 zlatih dinarjev za 100 kg.

Deputacija za Musilovo progo v Beogradu

Beograd, 9. novembra. Danes je dospela iz Slovenije v Beograd večja deputacija pod vodstvom dvornega vetnika v p. g. Šukljeta, da intervencija pri vladi v prilog železniške zveze Slovenije s Sušakom pre-ko Kočevja na Brod Moravice t. j. tkzv. Musilovo progo. V tej delegaciji so poleg g. Šukljeta dr. Milutin Zarnik, ravnatelj ljubljanskega magistrata, zastopnik obščne Brod Moravice g. Srskić, župan Sušaka g. Kušić, župan Kočevja dr. Sajovic, velein-dustrialec Antea Kaifež in dr. Gregorič, tajnik industrijske centrale.

Jugoslov. narod za pravice svojih bratov v Primorju

Po vsej državi so bili v nedeljo protestni shodi radi dogodkov v Trstu. — Demonstracije proti Italiji. — Zahteva se odločen nastop vlade.

Pretekla nedelja je bila posvečena našim neodrešenim bratom in sestrkam onstran meje, ki bifejo težek boj za svoj obstanek proti zavratnim in perfidnim nasilnežem. Naš narod je popolnoma pravilno razumel zadnje dogodke v Trstu, ki da ne pomenijo ničesar drugega, kakor zopet nov člena v verigi sistematičnega dela na popolnem kulturnem in gospodarskem uničenju našega življa v Primorju. In zato je v nedeljo po vsej državi močno dvignil svoj glas, da sliši duška svojemu ogorčenju nad teptanjem temeljnih principov civilizacije in kulture v Italiji. Zopet so za trenutek utihnile politične strasti in troimeni naš narod je složno manifestiral za pravice svojih krvnih bratov v mučeniškem Primorju. Po vseh centrih in večjih mestih Jugoslavije so se vršili v nedeljo protestni shodi radi dogodkov v Trstu in obenem velike demonstracije proti Italiji in povsod je zahteval narod energičnih ukrepov naše vlade v zaščito našega življa v Italiji.

Manifestacijski protestni zbor v Ljubljani.

Ljubljana, 9. novembra.

Veliki protestni zbor, ki ga je sklicala za nedeljo akademska omladina v Ljubljani sporazumno z narodnimi društvi na Mestni trg pred magistrat, se je vsled deževja vršil v veliki dvorani Uniona. Dvorana z galerijami vred je bila nabito polna občinstva vseh slojev in strank, ki je spremljalo temperamentna izvajanja govornikov z viharim ploškim nemi, medklci in ogorčenimi vzkliki. Zborovanje je otvoril imenom akademskemu omladine akademik Joža Likovič, povdarjajoč, da so se divjači zopet enkrat znesli nad našimi brati v Primorju — s požiganjem in onečaščenjem naših narodnih in kulturnih naprav. Jugoslovenska akademska omladina zre v drgetu te strašne dogodke in se pravi, da preide z zasom v borbeno akcijo, ako ne bo mogoče doseči ideala osvoboditve zaslužnih bratov s kulturnim delom. Vidove zarje morajo slej ali prej zasijati tudi ob Soči in beli orli prinesli svobodo tudi na sivi Kras.

Akademik Matija Primus je izvajal, da predstavljajo manjšinske pravice, ki so jih dobili mali narodi, žal samo krpo pisanih papirjev. Le oni zakoni so stalni, ki se dajo braniti s silo. Dovolj je raznih not, treba je k dejanjem. Ne smemo več mirno gledati, kako se naša mlada v Italiji vžiga v italijanskem duhu, kako se tamkaj sramoti naše ime in naša domovina, razpušča naša društva, uničujejo naša podjetja itd. Časa je polna. Narod, ki drži kaj na svojo čast in ki hoče biti vreden naslednjim herojem, ki so padli za njegovo svobodo in ujedinenje, se mora zavedati, da je usoda rojakov v Italiji samo v naših rokah. Odklanjamo brezpomembne formalne diplomatske akte vlade, temveč zahtevamo energično zaščito pravic našega življa.

Gosp. Kozinc je kritiziral postopanje naših oblasti, ki še vedno trepetajo pred Italijani in tudi narod sam mora gledati, da se čim prej in popolnoma otrese starih suženjskih navad. Nacionalno navdušenje naj zaveže po vseh plasteh naroda od Triglava do Bitolja in takrat bo zasijala svoboda tudi našim zaslužnim bratom.

Akademik Vatrovec je naglašal, da naš narod nikdar ni sejal sovražstva in mržnje proti drugim. Zahteva vedno le svoje pravice. A naši sosede nečisto miru, temveč neprestano spletarijo in prinašajo kulturo z uničevanjem naših kulturnih in gospodarskih dobrin. Evropa naj najprej napravi red v Italiji, ki jo neprestano vznemirja in draži, posebno sosesčino. Prijateljski pakt z Italijo nam je bil vsiljen in se kažejo njegovi sadovi v samih nasiljih nad našim življenjem. Domovina obeh velikih Gre gorčičev je te dni zopet močno zaječala. In kdaj ve, kdaj bo konec teh številnih nasilstev. Uteha nam je le, da se bo prej ali slej zrušilo vse, kar je zgrajeno na nasilju. Fašistovska moč je samo umetna, kajti v notranjosti Italije vlada teror, siromaštvo, beraštvo in nezadovoljnost. Pesem osvete naj gre po naši državi od vasi do vasi in navdala naj naša trdna vera, da onstran Triglava, Snežnika in Javornika še ni ničesar izgubljeno. Naši morajo biti in tudi bodo: Zadar, Trst, Gorica in Reka.

Predsednik Orhune inž. Marko Kranjc je ironiziral politiko prijateljstva in zblizivanja med našim in italijanskim narodom, ki jo vodi naša vlada, in od katere imajo sode sode samo perfidni in brezvestni elementi v Italiji. Med nami in Italijo je mogoče samo eno zblizvanje, in sicer zblizvanje na Soči. Če je mogla mala in složna Srbija izvršiti veliko delo ujedinenja in se postaviti po robu tudi mnogo močnejšemu sovražniku, je za močno Jugoslavijo to tem lažje. Na veliko delo končnega obračuna z Italijani pa je treba naš narod pripraviti in ga v tem smislu tudi vzgajati. Naj se vrše med nami še taki notranji boji, složni in edini pa moramo biti vsaj v mržnji in odporu. To mržnjo mora poznati sleherni naše srce in obračun na krvnem mešanu bo potem lahak.

Sledeči govornik akad. Karadžole je v temperamentnem govoru omenjal, da smo siti raznih resolucij, ki romajo vedno v koš in ne rode nobenih sadov.

Pač pa naj napravi narod ob priliki sedanjih žalostnih dogodkov v Trstu krepko in sveto prisego, da bo vedno mislil na naše Kosovo v Primorju. Padlo je turško in padlo je avstrijsko cesarstvo, ki sta bili zgrajeni na nasiljih in trpljenju slovenskih narodov. Treščiti mora tudi v imperijalizem Italije. Zato naj naš narod onkraj meje vztraja, kajti Vidove zarje bodo zasijale tudi njemu!

Major v. n. Martin Colarič, predsednik Zveze slovenskih vojakov v svetovni vojni, je naglašal, da je položaj sedaj približno tak, v kakršnem se je nahajala l. 1908, za časa aneksijske krize mala Srbija. Mogočna Avstrija je sicer takrat triumfirala, toda njemoveselje je bilo le kratko in polom tem strašnejši. Slovani se konsolidirajo in vstal bo zopet tudi ruski narod, mogočnejši in silnejši kakor je bil kdaj prej. In takrat se ne bodo naši sovražniki upali več tako postopati z nami. Takrat bodo zavržili glasovi: Slovan na dan! in kraška burja bo raztrgala in odnesla vse žične ovire in poglala Italijane tja, odkoder so prišli. Govornik je izrazil prepričanje, oziroma željo, da bi mu bilo še usojeno ob obelisku na Opčinah vzklikniti: «Buči morje Adrijsko, bilo si in zopet si slovensko!»

Nato je akademik Primus pozval še enkrat zborovalce, naj gredo na delo med narod, nakar je predsednik Likovič zaključil krasno uspešno zborovanje s pozivom, naj se občinstvo mirno razide ter vzklikom: Živela Jugoslavija! Živelo jugoslovensko Primorje!

Po zborovanju so nekateri demonstranti skušali prodreti policijski kordon na Marijinem trgu in priti pred poslopje italijanskega konzulata, kar pa se jim ni posrečilo. Enako je bilo četiri ure pozneje na vogalu Sebenburgove in Knafljeve ulice. Zopet so se ponavljali mučni in neveselji prizori od sobote, ki so izzvali burno ogorčenje tudi najmirnejšega dela občinstva proti postopanju posameznih policijskih organov. Okrog 6. zvečer je prišla večja skupina demonstrantov, ki je potegnila za seboj maso ljudi, ki so ogorčenje dalši duška svojemu razpoloženju. Konzulat je bil zastražen vso noč.

Maribor, 9. novembra.

V nedeljo dopoldne je izrekel tudi Maribor svoj odločni protest radi barbarstva, ki so ga zopet zagrešili tržaški fašisti nad slovenskim življenjem v Trstu. Ob 10. dopoldne so sklicali nacionalisti protestno zborovanje v Narodni dom. Radi dežja so morali zborovati v auli, ki je bila polna občinstva. Zborovanje bi bilo še učinkovitejše, ako bi se bilo vršilo pod skupnim vodstvom vseh narodnih organizacij. Zbor je vodil bančni uradnik gosp. Hrovat, ki je iskreno pozdravil navzočega narodnega poslanca dr. Pivka, kateri je sprevoril imenom svoje parlamentarne skupine in poročal o energičnih protestnih akcijah v Narodni skupščini. Dr. Pivko je v svojem govoru med drugim omenil, da nas je našel nov udarec složne in združene v odvoru, kar se je pokazalo tudi v skupščini. Jasno je vsem, da Italijani s svojo nainovejšo kulturno sramoto niso hoteli napraviti toliko našim rojakom v Trstu materialno škodo, ampak zadeti predvsem srce našega kulturnega življenja v Primorju. Ravno zato pa so nas našli tako odločno strniene v svobodni domovini na braniku.

Odločne in resne besede gosp. poslanca so našle pri zborovalcih burno odobravanje in vzbudile ogorčen protest, ki je bil na koncu zborovanja enodušno sprejet. Za dr. Pivkom je nastopila še par govornikov, ki so dali duška ogorčenju nad nezaključnim barbarstvom Italijanov. Policija, ki je izvršila obsežne varnostne priprave, je postopala z največjim taktom in je zato manifestacija v Mariboru potekla brez vseh incidentov.

V ZAGREBU ZAŽGALI DVE ITALIJANSKI ZASTAVI.

V Zagrebu se je vršilo v nedeljo dopoldne pred univerzo zborovanje akademskemu omladine, katerega se je kljub slabemu vremenu udeležilo tudi mnogo občinstva. Sprejeta je bila resolucija, ki poziva vlado k energičnim korakom v zaščito naših rojakov onstran meje in so jo podpisali vsi akademski klubi. Po zborovanju se je formirala povorka, ki je krenila skozi Frankopansko ulico ter vzklikala: «Živela Jugoslavija! Dolji z Italijo! Ker so bili dohodki k italijanskemu konzulatu na Preradovićevem trgu zaprti od močnih oddelkov policije, je odšla množica skozi lico na Jelčićev trg, kjer jo je naskočila policija z golimi sabljami in pendreki. Demonstranti so se razpršili na vse strani. Med Veliko in Narodno kavarno se je medtem nenadoma pojavila skupina mladeničev z veliko italijansko zastavo, katero so zažgali. Policija je razpršila tudi te in aretirala več demonstrantov. Kljub temu so se zbrali vnovič pred Narodno kavarno in peli tamkaj nacionalne pesmi. Na Zrinjevcu je morala policija istočasno ponovno energično nastopiti. Močan oddelek dijakov je odšel nato v Gajeva ulico, kjer je bila zažgana še ena italijanska zastava. Pred univerzo so nastopili končno razni govorniki, nakar so se dijaki mirno razšli.

Medtem je prodrla skupina demonstrantov pred stanovanje italijanskega

generalnega konzula v Gajevi ulici, PrL redila je tamkaj dvje demonstracije in razbila na stanovanju okna. 4 do 5 oseb je stopilo končno v hišo, kjer so zahtevali pred vrati stanovanja generalnega konzula, naj pride takoj k oknu in se pokaže s hrvatsko zastavo občinstvu. Ko nikogar ni bilo, so trkali na sosedno stanovanje, misleč, da je generalni konzul tamkaj. Policija je prispela prekasno, da bi preprečila te izgrede.

Ogorčenje na otoku Krku.

Krk, 8. novembra. I. Vesti o dogodkih v Trstu so izzvale veliko ogorčenje na celotnem otoku. Organizacije SDS so sklicale sestanke, na katerih so bile sprejete resolucije, ki pravilo «Ogorčeni vandalizem nad »Edinosti« v Trstu najenergičnejše protestiramo i tražimo hitnu zaščito našeg potlačenog naroda pod Italijom». Resolucije so bile brzojavno poslone v Beograd.

Demonstracije v Beogradu.

V Beogradu je imela policija že v soboto ves dan pripravljenost, da preneči vsake demonstracije proti Italiji. Protestni shod Orjune, ki bi se moral vršiti v soboto, je policija prepreževala. V nedeljo zjutraj pa so se pojavili na ulicah pisani plakati, na katerih je «Narodni odbor» pozival prebivalstvo na protestni shod pred spomenikom kneza Mihajla. Kljub temu ni prišlo do incidentov in je policija zbiranje ljudi razpršila brez posebnih težav. Straže pred italijanskim poslatištvom in konzulatom so bile močno pomnožene. Zanimivo je, da je policija na Terazijah razglašala pred neko redakcijo celo sprotno publiko, ki je pričakovala poročil o izidu nogometne tekme med reprezentanco Jugoslavije in Južno Italije v Neaplju. Redakcija sama pa je dobila od policije ukaz, da ne sme objaviti izida, da se tako prepreči zbiranje občinstva in obenem morebitni incidenti.

Odmevi italijanskega terorja v Jugoslaviji

Zadnji dogodki v Trstu in ostali Italiji so izzvali po vsej Jugoslaviji splošno ogorčenje in obsodbo. Vsi jugoslovenski listi ne glede na strankarsko obeležje prinašajo o njih obširna poročila in komentarje ter izražajo svoje začudenje nad postopanjem oficijelne Italije napram narodnim manjšinam.

V «Samoupravi» piše bivši minister dr. Laza Marković, da se naši odnosi napram Italiji progresivno razvijajo v smeri likvidacije vseh spornih vprašanj z željo, da bi se osnovalo trajno razmerje dobrega sosedstva in prijateljstva, in s tega stališča mi verujemo, da bodo merodajni krogi Italije uvideli, koliko škode prinašajo temu namenu naše zunanje politike nemili dogodki, ki so se odigrali v Trstu in ki se morajo v bodočnosti na vsak način preprečiti.

Radikalno «Vreme» piše, da bi se napadi fašistov proti političnim nasprotnikom še dali nekoliko razumeti. Fašisti pa se niso zadovoljili samo s tem. Oni so svojo divjaško akcijo razširili tudi na naše narodne manjšine, ki žive pod Italijo, z napadom na »Edinost» je bil obnovljen vandalski čin pred nekoliko leti, ko so porušili Narodni dom v Trstu. Postopanje fašistov napram našim manjšinam nam je nepojmljivo. S svojim popolnoma lojalnim in korektnim zadržanjem niso ob nobeni priliki dale stvarnega povoda za nasilja, ki se nad njihovi kulturnimi ustanovami že drugič ponavljajo. Če tudi so v neposredni bližini svoje svobodne narodne države, se naši rojaki v Italiji vzdržujejo vsakih iredentističnih akcij ter stoji na stališču lojalnih državljanov napram državi, kateri so proti svojim intimnim željam priključeni. Kaj se more več zahtevati od njih? Te manjšine se ne morejo odreči svoji jugoslovenski individualnosti, svojemu jeziku, svojim običajem, svojemu slovenstvu. Z izdajanjem listov v svojem materinskem jeziku, s čuvanjem svoje narodne zavesti v ničemer ne greše proti dolžnostim državljanov. Četudi se jim gode mnoge krivice, jim je uspelo ohraniti svoje posebnosti. S pripravi za atentat na fašistovskega voditelja nimajo naše manjšine niti najmanjše zveze in s to tako obsejni poizkus atentatorskih metod. Kako se morejo potem pojasniti vandalski izgrede fašistov proti sorojakom v Italiji? Fašistovska nasilja se morejo tem manj razumeti, ker so med našo državo in Italijo sklenjene zavezniki in prijateljske zveze, kar daje priložnost, da se vsa sporna vprašanja likvidirajo na prijateljski način. Zahtevamo od svoje vlade, naj vse stori, da se našim rojakom pod Italijo zajamči človeško življenje, njihovo imetje, njihova narodnost in njihov jezik. Pričakujemo od 1. ussolinija, ki mu je uspelo obvarovati Italijo pred komunističnim kaosom, da bo znal svoje državljane obvarovati tudi pred fašistovskimi tolpami in zagotoviti polnopravni red za vse. Ako fašizem ne more biti drugo kakor politični batizem, potem Italija ni rešena boljševizma, temveč se nahaja pod najhujšim boljševizmom, ki je sam sebi namen. Tak boljševizem ne more kljub vsem nasiljem računati na dolgo dobo.

Zemljoradniške «Novosti» ugotavljajo, da so se vandalski čini nasilja proti jugoslovenskim manjšinam v Italiji dogodili po sodelovanju voditelja teh manjšin dr. Wilfana na kongresu zastopnikov narodnih manjšin v Zenevi, ki pomenja mednarodno afirmacijo naših manjšin v Italiji. Treba je opomniti našo jadransko sosedo, da nismo mi kolonija italijanske kraljevine. Dasi nočejo velesile prevzeti obveznosti zaščite narodnih manjšin, naj Italija ve, da nismo tako slabi, da bi se morali nasmechovati na vse njene izzivalne izpade. Treba je energično opozoriti italijansko vlado, da bodo nasilja nad našim življenjem v Italiji usodno vplivala na razvoj naših mednarodnih odnosov. Treba je povsem konkretno

postaviti v izglede novo orijentacijo naše zunanje politike. Treba je, da bodo fašisti definitivno na čistem o tem, da smo dovolj močni, da se branimo od invazije njihovih megalomanskih apetitov «novega rimskega carstva». Ako tega ne stori naša vlada bodisi iz katerekoli diplomatskega razloga bodisi iz indolence, kar je verjetnejše, potem mora povedati to Italiji vsaj celokupna naša javnost.

«Pravda» piše: Ako obstoji v naših pristojnih mestih zadostna narodna zavest o narodnem dostojanstvu, potem se morajo vsekakor spomniti, zaradi kakih malenkosti je italijanska vlada podvzemala diplomatske intervencije v Beogradu. Vsekakor se bo spomnila obolega držanja nekoliko italijanskih družin v naših primorskih mestih, vsekakor se bo tudi spomnila na gotove izjave na nedavnem fašistovskem sestanku v Zadru, kjer se je odkrito govorilo o fašistovski akciji na našem ozemlju. Neki fašistovski list je nedavno odkrito priznal, da je Italija prevzela vlogo Avstro-Ogrske na Balkanu. Ako je to res, potem moramo zahtevati od Italije, da ostane vsaj v onih mejah, v katerih se je držala Avstro-Ogrska in da jo ne prekaša, kajti v Avstro-Ogrski je n. pr. »Edinost» dolga leta nevarno izhajala, četudi je mnogo odločnejše pisala kakor pa sedaj pod Italijo. V Avstro-Ogrski so mirno obstojala neštevilna hrvatska in slovenska društva ter ustanove v Istri, Trstu in Gorici, ki so sedaj v Italiji že davno razbita.

«Politika» naglašala, da stojimo pred ratifikacijo pogodb z Italijo ter vprašuje, ali bi bilo koristno da se izvrši. Ali naj se ponizanju, ki nam ga je povzročila fašistovska roka v Trstu, pridruži še ponižanje, ki bi

si ga sami povzročili v svojem lastnem parlamentu? Nadalje piše «Politika», da napad na »Edinost» ni bil slučaj in da je mnogo razlogov za domnevo, da je bil že davno pripravljen. Razlog za napad je iskati v sistematičnem izvajanju fašistovskih metod proti našim narodnim manjšinam. «Politika» naglašala, da ni dvoma, da se na ta način ne ustvarja konsolidacija prijateljskih zvez med Italijo in našo državo. Nasprotno, s tem poslednjim divjaštvom so fašisti istotako v Beogradu in Zagrebu kakor v Ljubljani izzvali upravičeno revoluto.

Zagrebaški «Obzor» povdarja, da zahteva vsa javnost, naj se naši odnosi z Italijo razčistijo. Naša država mora doseči, da se našemu narodu v Italiji ne zajamči samo na papirju, temveč tudi v resnici da kultura in politična svoboda. Škoda, povzročena »Edinosti«, pa povrne. Ako Italija ne popravi svojega greha, smatramo, da ima naša država sredstva, da povrne milo za drugo. Koncem vsega menda dr. Ninčič ne misli, da bo mogel zastopnikom našega naroda predložiti v odobritev poslednje konvencije, sklenjene z Italijo, konvencije, ki so bile izdelane preveč v takem duhu, kakor da bi bile sklenjene s prijateljsko in zavezniško državo. Če pa tudi tega ne moremo izvesti, potem je najbolje, da spono čimo našim bratom v Istri, da smo jih pozabili, da smo se jim odrekli in da jim spono ročamo, naj se odrečejo svojemu plemenu, svojemu imenu, naj postanejo Italijani, da si morejo vsaj ohraniti svoje življenje in materialno imetje. Ali bomo res izvršili tako izdajstvo napram svoji krvi in narodu?

Na enak način kakor navedeni listi pišejo tudi vsi ostali jugoslovenski listi.

Iz Mussolinijevega govora 6. novembra

«Hvala Ti, narod Rimski, za gnilivo braske manifestacije simpatije. V Tvojem klicu je Tvoja duša, v Tvoji strasti je Tvoj globoki občutek discipline!» (Pjer v «Politiki».)

Politične beležke

+ Velik shod Sv. Pribičevića v Sidu. Preteklo nedeljo se je vršil v Sidu velik shod SDS, ki se ga je udeležilo okoli 4000 pristašev iz mesta in okolice. Na shodu je govoril posl. Sv. Pribičević, ki so ga zborovalci sprejeli z velikimi ovacijami. Razen njega je govoril tudi posl. dr. Popović, ki je naglašal potrebo čim intenzivnejšega dela za izpolnitev organizacije SDS. Na skupnem obedu, ki se ga je udeležilo tudi okoli sto seljakov, je govoril tudi Tomo Pavičič, bivši predsednik HRSS v Radičevem rojstnem kraju Martinski vesi, ki je predvsem pozdravil voditelja SDS Sv. Pribičevića.

+ Vmešavanje krone v politične zadeve. Beograjski list «Narodna Tribuna» je pred dnevi objavil vest, da kralj osebno želi, da bi videl Ljubo Jovanovića na čelu koncentracijske vlade. Nedeljska «Samouprava» pa objavlja izjavo vladnega tiskovnega urada, v kateri se ostro obsoja vlačenje krone v gotove kombinacije notranjepolitičnega značaja. G. Jovanovića se posebej naglašala, da nima nobene zveze z omenjenim listom.

+ Revolucija v SLS. Pred par dnevi smo poročali, da je občinski odbor od volitvi župana v Grosuplem izrekel soglasno zaupnico gosp. Pašiču kot znak nezadovoljstva nad politiko SLS, četudi imajo v njem večino pristaši klerikalne stranke, kar sta «Slovenec» in «Domoljub» svoječasno ponovno s ponosom novdarjala. Nedeljski «Slovenec» skuša to za SLS porazno deinstvo prikriti z lažjo in zavijanjem. «Slovenec» laže, ko pravi da se klerikalni občinski odborniki za tožadveni predlog niso zme-nili, da ga nihče ni dal na glasovanje in da tudi ni nihče zani glasoval. O potoku omenjene občinske seje je bil takoj na seji sestavljen zapisnik, ki je bil prečitan vrhijo vseh občinskih odbornikov in tudi podpisani od zapisničarja ter poleg dveh drugih občinskih odbornikov tudi od voditelja in glavnega zaupnika SLS. V tem zapisniku stoji, da je odbor Josip Goršič predlagal, naj se izreče vladi in njenemu predsedniku Pa-

šiču popolno zaupanje in da je bil soglasno sprejet. «Slovenec» naj ovrže resničnost tega zapisnika, ako mu je mogoče. Soglasno glasovanje klerikalnih občinskih odbornikov za zaupnico gosp. Pašiču v resnici predstavlja nezaupnico SLS in nezadovoljstvo nad sedanjo njeno politiko. Kar se na tiste gosp. Josipa Goršiča, moremo samo reči, da «Slovenec» tudi iz pomote, da ni pristaš SLS, ampak Gospodarske stranke ne bo skoval kapitala zase. «Slovenec» laži in zavijanja so le dokaz, kako globoko že zajeda desorganizacija v vrste SLS.

+ Polemika med «Samoupravo» in «Slovencem». Pred dnevi je očital «Slovenec» radikalni «Samoupravi», da se je postarala. «Samouprava» sedaj odgovarja, da je «Slovenec» neonestano mlad, ker se more pomladiti, kakor mu kaže potreba in prilika. Svoječasno je naglašal avstrijski federalizem v okviru zgodovinskih pokrajin, kar je proglasil za katoliško načelo, dasi bi bili v tem slučaju Slovenci v Štaterski in Koroški popolnoma izročeni germanizmu ter bi bili v Kranjski popolnoma odvisni od nemške fevdalne gospode. Zatem je proglasil nemški konservatizem za edino rešitev, krščanski in katoliški. Nato je bil katoliško - naroden, krščansko - socialen, kmetško - naroden, postal le ljudski. Bil je monarhističen in republikanski, konservativen, socialističen in komunističen, veleavstrijski, trialističen, ingoslovenski na programu ingoslovenskega dualizma, na vzgladu avstro-ugrske monarhije, ingoslovensko - federalističen z delitvijo zgodovinske pokrajine, proglasil je Črnogorac in Makedonca za samostojna naroda in zahteval zanje avtonomno ali federacijo, na njih znotaj prenuškal Srbom. Bil je skrajno militarističen (v Avstriji seveda) bil je antimilitarističen ali pacifističen, bil je internacionalen in nacionalističen. Z eno besedo «Slovenec» se je neprestano pomladel, kakor le priroda potreba. «Samouprava» pravi, da le program «Slovenca» vedno premagal, ter ga končno poziva naj dokaže, da obstoji v SLS neakrmljena svoboda tudi v stvarih, ki se ne tičejo vere in cerkve, ozir. v čisto političnih vprašanjih.

Naši kraji in ljudje

Seja oblastnega odbora SDS v Mariboru

e Maribor, 8. novembra.

Danes se je vršila v mali dvorani Narodnega doma seja oblastnega odbora SDS za mariborsko oblast, katere so se udeležili vsi člani iz mariborske oblasti ter zastopniki mariborskih političnih društev in kraljeve organizacije. Sejo je otvoril in vodil predsednik dr. Lipold, ki je predvsem iskreno pozdravil narodnega poslanca dr. Pivka ter biva ministra dr. Kramera in dr. Kukovca. Po kratkem poročilu o delovanju predsedstva in najvažnejših političnih vprašanjih in vrankinih zadevah je predložil zboru resolucijo glasom katere oblastni odbor z ogorčenimi obsoili vandalstvo fašistovske nasilnosti proti našemu življu v Primorju ter zlasti divjaški napad na tiskarno in redakcijo «Edinosti». Zbor se pridruži zahtevi poslancev dr. Žerjavi in dr. Pivka, da naša država naložila zahteva ob italijanske vlade garancijo za sigurnost življenja in lastnine naših rojakov v Italiji in reparacij storjene škode. Resolucija je bila soglasno ob velikem ogorčenju delegatov sprejeta ter hrabro poslana zunanjemu ministru dr. Ninčiču.

Poslanec dr. Pivko in dr. Kramer sta podala nato temeljito zasnovo politične referate o našem programu in njegovem praktičnem izvažanju v zadnjem času. Stvarna, pregledna in izčrpana poročila so poslušali delegati z največjo pozornostjo. Oba govornika, ki sta zlasti poudarila, da naše vrste morda še nikoli niso bile tako enotne in iste, kot so sedaj, sta žela v vseh podrobnostih upravnih priručno odobravati.

Razvila se je tudi živahna debata, katere so se udeležili gg. dr. Gorišek, dr. Kukovec, dr. Reisman, ravnatelj Lešničar, Križmanič in dr. Dr. Kalan je predložil še resolucijo, ki odobrava delo za koncentracijo naprednih sil v Sloveniji in izreka dr. Žerjavi in dr. Pivku popolno zaupanje. Obl. tajnik g. Spindler je še poročal o zadovoljivem delu in napredku naših organizacij ter podal smernice za uspešno nadaljevanje.

Po triurnem razpravljanju je predsednik dr. Lipold zaključil krasen enodurčen zbor, ki je vnovič pokazal, da v Sloveniji brez demokratov ni mogoče voditi nacionalne in državne politike.

Seja SUOR-a (Središnji ured za osiguranje radnika) v Zagrebu

Zagreb, 8. novembra.

Odkar si je ministristvo za socialno politiko v zakonu o budžetnih dvanajstih pridržalo pravico, ravnatelstvo SUOR-a z novimi člani izpolniti ali celokupno ravnatelstvo nadomestiti z novim, odnosno določiti rok za razpis volitve, visi nad ravnatelstvom Damoklejev meč, ki onemogoča vsako delo razven tekočega.

V tem znamenju se je vršila prošli četrtek, petek in sobota seja ravnatelstva SUOR in na podlagi povedanega bo razumljivo, da sta se v dveh dneh od ca. 17 točk dnevnega reda obravnavali v brezkončnih debatah samo dve: volitev novega predsednika in poročilo generalnega ravnatelja o gospodarstvu sanatorija «Brestovac».

Predsednik Rudolf Pilepič, izredno simpatični industrijec primorskega pokolenja, ki je načeloval SUOR 2½ leti, je dva dni pred sejo umrl. K seji došli delegati so ga spremlili na zadnji poti. Nato se je razvila na seji zanimiva debata, kdo bo — ali poslodavec ali delavec — njegov naslednik. Jasno je bilo, da pričakuje tako ena kakor druga stranka vrlo kratko poslovanje novega predsednika, vsled česar sta se z raznimi motivacijami branili sprejeti to mesto obe stranki. Vsakdo je hotel svojemu stanu zasigurati prihodnje dolgotrajno poslovanje predsedniškega mesta, v smislu zakona, da je predsednik menjaje se enkrat iz poslodavske, drugič iz delavske skupine. Končno se je

dosegel sporazum v osebni blivšega podpredsednika gosp. Marka Bauerja, na katerega mesto je bil voljen gosp. Krba vac. Oba sta zastopnika poslodavcev.

Da onemogoči ministristvu dispoziicije zavodovne gotovine, je svoječasno sklenila sedanja večina ravnatelstva SUOR ogromne investicije ca. 50 milijonov dinarjev v razne stavbe in zdravilišča, od katerih je ena naidražjih na menda najnerentabilnejši sanatorij «Brestovac». Tu na se je izkazalo, da je neki vodilni uradnik manipuliral z lesom v svojo korist in v škodo zavoda. Pregled knjig je že za leto 1922. ugotovil ca. 60.000 Din škode. Nadalje se je dokazalo neki zagrebški stavbni družbi, da je SUOR-u na «Brestovac» zaračunala preko 500 tisoč Din preveč, ki jih je družba že vrnila. Dva uradnika zavoda sta suspenzirana, eden od teh predan policiji. Vsled tega je SUOR na svoji zadnji seji sklenil izbrati malo komisijo, ki naj pregleda delo sanatorijskega odbora upravnega odbora in predsedništva SUOR-a. Po imenju pisca je bila s tem podana dosedajšnji večini nezaupnica, opravičena ali ne, to bo pokazala bodočnost.

Dve komisiji, izvoljeni ad hoc iz ravnatelstva, sta obravnavali zadeve aranžmana in premešanja uradništva in oddajo lokalov v ljubljanskem okrožnem uradu.

Gosp. dr. Joža Bohinec je bil, kakor znano, od ravnatelstva okrožnega urada ljubljanskega izvoljen za ravnatelja tega zavoda. Sedaj sta ministristvo in SUOR potrdila to izvolitev kot zakonito in v redno izvršeno.

Ministristvo za socialno politiko bo glasom sklenila ravnatelstva naproščeno.

da dovoli enkratno izplačilo nabavnega prispevka celokupnemu uradništvu. Ta izdelek bi znašal ca. 2.200.000 Din.

V Vršu bodo začeli graditi ambulatorij, za katerega je zaenkrat dovoljen kredit 150.000 Din.

Ravnateljstvu je predložila uprava letne zaključne osiguranja za slučaj nesreče z dne 31. decembra 1923 s čistim poslovnim viškom od 11.995.420,13 Din in zavarovanja za slučaj bolezni s poslovnim viškom od 48.367.650,17 Din z istim datumom. Žal se iz teh števil, na katere se bomo po dobljenih bilancah za leto 1924/25, še vrtili, nikakor še ne da skleniti o dobrem gospodarstvu. Danes samo konstatiramo knjigovodstvene računске zaključke pred dvema letoma!

Na zadnji seji je bil predložen tudi «budžet upravnih stroškov Središnjega urada za osiguranje radnika v Zagrebu za godnjo 1926».

1.) Osebnih izdatki: (plačila, predplačila povzročila plačila itd.) 7.589.364 Din
2.) Materialni izdatki: (prehrana, potovanja itd.) 962.374 „
3.) Izredni izdatki 100.000 „
4.) Stroški sodišč delavskega zavarovanja 924.000 „
5.) Stroški izvida nesreč 150.000 „

Celokupna potreba 9.725.738 Din

Pri konstataciji, da postajajo dohodki vedno manjši in da je zavarovanje na bazi centralizacije zelo drago, smatramo za svojo dolžnost ponovno opozoriti našo javnost in parlament na neizvedljivost sedaj obstoječega zakona o zavarovanju delavcev. E. L.

W. E. Johnson v Ljubljani

V petek, 6. novembra 1925, smo imeli priliko v Ljubljani, govoriti kratko uro z najslavnejšim borec za ameriško prohibicijo, z W. E. Johnsonom. On je največji in najneumornejši aktivni borec proti alkoholizmu. Splošno ga imenujejo «Pussyfoot», po naše «Mačja taca». Predaval je v Beogradu 4. t. m. dopoldne, a 5. t. m. zvečer v Zagrebu. Objubil je, da ob prvi priliki predava i v Ljubljani.

«Mačja taca» ima poleg silne energije tudi čudovito mnogo mladinskega anti-alkoholnega idealizma in entuziazma — vkljub 63. letom. Abstinenc je postal že kot dete. Kot mladenič — novinar si je napravil vizitke «Johnson — fabrikant piva». Na ta način se je vrtihotal v kroge alkoholnih tovarnarjev (ki so bili kakor pri nas, skoro sami Nemci!) ter je zvedel vse njihove tajnosti, katere je v anti-alkoholni borbi temeljito izrazil. Ko so pričeli alkoholni banditi zastrupljati nesrečne ameriške Indijance z žranjem, ga je imenoval predsednik republike Roosevelt šefom vseh indijskih rezervatov, t. j. onih kolonij, kjer se je imelo varovati pred pronašjo nekdanje gospodarje Amerike. Johnsonovo gospodarjenje je prineslo težke dneve alkoholnim tihotapcem, ki so ho-

teli še nadalje donášati Indijancem alkohola. V nainedostopnejših tainih gostilnah se je nemadoma pojavljalo o polnoči, priplazivši se tiho kakor mačka. Odtod tudi ime «Mačja taca». In nevarno žrelo samokresa je bilo uperjeno napram tiho, tapcem. Tihotapci so stavili 3000 dolarjev za njegovo glavo (= okoli 200.000 dinarjev). K sreči ga nikoli niso ubili. Zabrana alkohola znači za njega triumf. Saj se ni boril zanjo kot človek, temveč kot žival! Po letu 1918. se poda na anti-alkoholno propagando po celem svetu. V Londonu so ga leta 1920. napadli neki diaki, aristokratska deca in deca alkoholnih fabrikantov. Razbili so mu skupščino in izbili eno oko. Ali neumorni Johnson nadaljuje svojo mislio anti-alkoholnega «večneje Judo» i brez tega očesa. Potuje iz enega dela svetovne krogle na drugi del, povsod revolucio nirašč narodov proti alkoholu. V naši balkanski mladosti nam je živ primer železne ameriške energije!

Na obvestilo dr. Mikliča so se udeležili sprejema: za ljubljansko sekcijo novinarskega društva gg. dr. Birs in Dolanc, za abstinentsko društvo «Treznost» gg. dr. Miklič, Cerkvenik, Žargaj in dr. Šarič, za inspektorja ministristva narodnega zdravja g. dr. Katičiča in za

«Društvo za gojitev treznosti» g. dr. Meršol, nato zastopnik «Tabornikov», končno za Sv. vojsko g. Lindič.

Po pozdravu zastopnikov novinarstva ga je pozdravil v imenu vseh ostalih zastopnikov g. dr. Meršol. Po fotografiranju so se prisotni podali v kolo-dvorsko restavracijo, kjer je bil Mr. Johnson gost «Društva za gojitev treznosti». Za časa obeda je imel kratko predavanje o uspehih in neuspehih ameriške prohibicije, za kar so se zlasti gg. novinarji zelo zanimali, ki so njegova izvajanja stenografirali. Posebno je slednje zanimala gospodarska stran rešitve alkoholnega vprašanja ter so bili z izvajanjem zelo zadovoljni.

Iz angleščine je prevajal sedanjí šef higijenskega zavoda, g. dr. Meršol.

Po kratki debati smo se prisrčno poslovili od ljubeznega moža, ki ni nikakor tako strašen kot pravi njegov prijimec «Mačja taca».

Prosil smo ga, da izroči naše pozdrave vsem ameriškim bratom good-temperiem. Z glasnim «good by» smo se poslovili.

Naj nam «Mačja taca» še dolgo živi!

Ivan Elsbacher umrl

Laško, 8. novembra.

Danes zjutraj je umrl tu v starosti 76 let g. Ivan Elsbacher, čestitljivi narodni borec. Pokojnik je spadal med slovenske rodoljube stare garde, Rodom koroški Slovenec — je bil doma iz Záhnic pri Trbižu, ki spada sedaj pod Italijo — je prišel že v mladih letih v Laško k svojemu bratu Andreju, ustanovitelju sedaj že nad 60 let obstoječe renomirane veletrdnice Andrej Elsbacher. Bil je svojemu bratu 18 let vester in nesebičen sodružnik, nakar je postal samostojen trgovec in se preselil v Kozje, kjer je vršil 9 let tudi župansko funkcijo. Pridobil si je za trg Kozje tako velike zaslugе, da je bil izvoljen za častnega občana. Leta 1906. se je naselil zopet v Laškem, postal hišni posestnik ter bil od tedaj do svoje smrti desna roka, poživljalec, izkušeni in dragoceni svetovalec svojemu nečaku, sedanjemu šefu renomirane trdnice, gospodu Konradu Elsbacherju.

Pokojni Ivan Elsbacher je bil povsod, kjer je bival in se udeleževal, radi svo. je dobrodušnosti, družabnosti, priklapljivega in plemenitega značaja izredno priljubljen in čislán. V Laškem je bil splošno znan pod imenom «striček Ivan». Z njegovo smrtjo je izgubila posebno mladina svojega dobrosrčnega podpornika in pokrovitelja. Z veliko ljubeznijo je vršil svoječasno posle krajnega šolskega očeta in bil tudi ustanovitelj in vnet odbornik Šolsko-podpornega društva, ki je skrbelo za šolsko kuhinjo in sploh podpiranje ubožne dece. Dolga leta smo ga videli tudi v vlogah agilnega predsednika in odbornika po raznih društvi, zlasti v vodstvu CMD podružnice in Bralnega društva. Laška narodna javnost je imela v njem že pred vojno svojega vzornarodnjaka in rodoljuba, ki se je vedno in povsod postavil krenko v obrambo pravic našega življa. Pogreb bo v torek, ob 4. popoldne.

Čast njegovemu spominu, rodbini pa naše sožalje!

Koncert kvarteta Zika v Mariboru

Maribor, 9. novembra.

Dne 7. t. m. nam je nudila gledališka uprava izreden užitek, koncert Zikovcev, naših ljubih znancev.

Večer je otvorila moderna skladba italijanskega skladatelja Malipiera: «Stornelli o baletti», zanimiva ekspresionistična stvar, polna divje romantike ter bizarnih domislekov. Zvrgolenje praviljnih ptičev v začaranem gnezdu, slap, ki šumi vihravo v zeleno globel, vilino kolo v mesečini, pretrgano od divjega lova gozdnih škrtav, slika skladatelj s hipermoderno harmoniko, z nešteto instrumentalnimi efekti. Pojoče lirске fraze dela se razblinijo, žal, premalo ter končajo s pikantijami moderne instrumentalne tehnike. Vendar pa kaže delo kljub vsem težnjam, resno hotenie, stremjenje za novimi cilji, odkritosrčno iskanje novih poti. Delo polno tehniških težkoč je bilo odigrano z bravuro, z eleganco kvarteta, ki je čudovita, fino se izpopolnjuje celota.

Prav rafinirano sestavljeni spored je na-

Bomba smehal Pat in Patachon

„Ljubav v snegu“ Danes zadnjikrat! kinu „Ljubljanski dvor“

Telefon 730

Predstave ob nedeljah ob pol 11 dop in ob 3, ½ 5, 6, ½ 8 in 9 uri zvečer, ob delavnikih ob 4, ½ 6, ½ 8 in 9.

to prinesel Mozarta (kvartet Es-dur), tipično klasično skladbo jasnih kontur. Pri Malipieru romantika — pri Mozartu rokokó, doba galantnih dogovdvišč, in stroge etikete. Igran je bil Mozart s tisto prozorno natančnostjo, izčizeliran do najmanjših podrobnosti, kot zahteva njegov stil.

Finis coronat opus! Fasciniral nas je Malipiero, občudovanje je vzbudil Mozart — a prav v dno src nam je segel Smetana (kvartet v D-molu). Pri prvi točki pikantna, rafinirana, pri drugi skladatelju mirna klasična gesta — a ti utrip slovenskega srca, topla slovenska duša. Ta skladba je pesem, rastoča iz slovenske zemlje, dila naš poljan in gozdov, duša naroda v veselju in bolesti. Iz ahanje umetnikov je bilo kot pobožna d-ritev, velika masa, povd-govanje slovenskih src. Izvvenela je kot rojen sen.

Nabito polna dvorana se je oddolžila mojstru z b-rno, viharo pohvalo ter silila še dva d-čka z odločki iz kvarteta Dvořaka in Borodina, ki sta mojstersko izvajana, zadivila občinstvo, ki je le rado in počasi zapuščalo dvorano. Dr. S. V.

Kvartet Zika je pripravljen prirediti še en koncert v Mariboru, če se prihlasi dovolj občinstvo. Prijave sprejema gledališka blagajna d. 11. t. m. Koncert bi se vršil okoli 25. novembra.

Razstava kanarčkov

Razstavo kanarčkov-harcarjev, žlahtnih vrvicev in ostalih vrst kanarčkov ter križevcev bo priredilo letos o božičnih praznikih društvo za varstvo ptic. Poleg cvetlic, ki spremene razstavo v praveci vrt, bodo na ogled vsakovrstne ptičje kletke z vsemi pritlikljinami ter najrazličnejša ptičja krma. Kdor namerava razstaviti svoje kanarčke, naj izvoli vpsolati svojo prijavo najkasneje do 20. novembra t. l. na naslov: Drago Kramaršič, Ljubljana, Kolezija, vila Svetič, nakar se mu dopolnje prijavnico. Nečlani morajo ob tej priliki vstopiti v društvo. Razstava te vrste bo v Jugoslaviji v prvič. Za gojitelje kanarčkov-harcarjev bo razstava velevažna, ker bodo ocenjevali strokovni sodniki po najnovejših predpisih, kakovost petja in delili gojiteljem odlikovanja po zaslugi. Za razstavo se zanimajo pa tudi kupci in jih je javljenih že nekaj iz Vojvodine, Belgrada in tudi iz Italije. Opozorjamo gojitelje, da pravočasno začno z vežbo in trenaja tako, da pride na razstavo čim boljši material.

Razstava bo obsegala tri oddelke in sicer pridejo v oddelku A) harcerji lastne vzreje, prvoletniki, v oddelku B) vsi drugi harcerji, žlahtni vrvicev, v oddelku C) pa vse ostale vrste kanarčkov in križevcev (ha starodv). V oddelku A) in B) mora razstaviti vsak gojitelj najmanje 4 ptičje (ena kvslekcija), vsako ptičjo v svoji kletki, pevski omari. Kletke in omariče naj imajo obliko ki je običajna za kanarčke-harcarje, t. j. dolžine 25 cm, širine 16 cm in višine 20 cm. V oddelku C) se lahko razstavi eno ali več ptič. Oblika za kletke teh ptič je poljubna, vendar naj bodo kletke čedne in pripravne.

Od danes naprej ljubljence ženskega sveta

Harry Liedke

s svojim prijetnim, simpatičnim smehljajem

Agnes Esterhazy

nazvana «lepa grofica» in

Robert Scholz

najbolj karakteristični igralce intrigantskih vlog

so glavni igralci v filmu «Za dolžnost in čast» po romanu «Der tolle Teddy».

Predstave vsak dan pop. ob 3, ½ 5, 6, ½ 8 in 9 uri, v nedeljah tudi ob pol 11. dopoldne.

Kino «Ideal»

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Torek, 10.: Zaprtó. (Generalna).
Sreda, 11.: «Za narodov blagor». A.
Četrtek, 12.: «Zimska pravljica». B.
Petek, 13.: «Za narodov blagor». E.
Sobota, 14.: ob 5. pop.: «Ifigenija na Tavris». dijaška p. «stava pri znižanih cenah.

Ljubljanska opera

Torek, 10.: «Aida». B.
Sreda, 11.: «Manon». C.
Četrtek, 12.: Zaprtó.
Petek, 13.: «Mrtve oči». D.
Sobota, 14.: «Povratek». F.

Plesni večer v ljubljanski operi

Po dolgem času sta sinoči gđ. Lidija Wislakova in g. Václav Vlček, po Sloveniji že dolgo uveljavljena plesalca najvišjih, umetniških stremenj, priredila nov večer komornih plesov. Naša publika pozna resnobne njune ambicije, zato je napolnilo gledališče prav izredno množestveno, ju za njune globoko prečudirane, z duševnostjo preprojene kreacije nagradilo z botratim cvetjem, naša za vse novo in moder-

zlasti Rožičkega «Ples», že znani, plesno dobri, le malo banalni Debussyjev cakewalk, ki ga je morala gđ. Wislakova celo ponoviti, in končni Milojčičev nacionalni «Srbski ples». Vse ostalo je izumetničeno, poslejeno, za vsako ceno novo, a vendar zelo nezanimivo.

Dasi sem torej načelno odkrit nasprotnik take neplesne plesarije, pa prav rad priznam obema plesalcema, da sta večer zelo pripravila in vse točke izvajala z veliko tehnično rutino. Kraljevi kostumi so bili slikoviti, značilni v barvah in kombinacijah jako okusni.

Ugovarjam pa modni novotariji, da mora biti gledališče kar 6 točk uprav egipčovski temno. Kako naj čita občinstvo spored in kako naj človek vzdrži v črnem tunelu? Povsod na svetu je celo med operami toliko svetlo, da lahko zasleduje glasbo po klavir. Izvleku; je pri nas ne vid's niti lastne roke. Prenehajte s to torturo. Fr. G.

Premijera Cankarjeve komedije «Za narodov blagor», ki je bila zaradi obolevnosti g. Pečka odložena, bo definitivno v sredo, dne 11. t. m. ob osmih zvečer v ljubljanskem dramskem gledališču. Režira g. Skrbintek. Igrajo: p. n. gg. Ščuko — Skrbintek, Gorink — Levcar, dr. Grozd — Cesar. Katarina — Juvanová, Matilda — Šaričeva, dr. Grad — Peček, Helena — Medvedová, Mr-

molja — Gregorin, Khander — Plut Mr-molevka — Rakarijeva, Siratka — Jer-nan, Kadivec — Jan Kremžar — Lipah, Stehelce — Drenovec, mlad človek — Sancin, hišna — Gorjupova, I. svetnik Danilo, II. svetnik — Meden, III. svetnik — Smerkolj, sluga — Kosič.

Petindvajsetletnica umetniškega delovanja gospe Polonice Juvanove bo v ljubljanski drami v torek, dne 17. t. m. ob osmih uri zvečer. Jubilantka nastopi ob tej priliki v glavni vlogi nove Gostarije štiridejanske drame «Zapeljivka».

Recitacijski večer na šentjakobskem gledališkem odru. V pondeljek zvečer je priredila skupina mlajših akademikov recitacijski večer pri šentjakobskih. Prišlo je precej občinstva, ki je pričakovalo, kaj bodo recitatorji povedali novega. Baš tisti, ki so od tega večera pričakovali res nekaj boljsega, pa so ostali nahočljivo razočarani. Uvodno predavanje ima cel pogume geste — v ostalem je bilo nekoliko cankarjansko, alikati je bilo sicer par misli, kaj pa mladi recitatorji hočejo, o tem so dobili poslušalci zelo enasne polme. Od vsega prebranega ni bila niti ena stvar krepka in jasna. Vse skupaj ima značaj iskanja, tipanja in tavanja. Dobro bi bilo, če bi se enkrat mesto takih poskusov slišalo kaj zrelega in uravnotežene-ga. — Nocojšnji večer, ki ima na sporedu Prešerna, Levstika, Seliskarja, Cankarja,

Župančiča, Novačana, Shakespeara, Sofokla in Schillerja bo po vsem sodeč boljši in zanimivejši.

Cerkveni koncert v Ljubljani. Sinoči se je vršil v trnovski cerkvi v Ljubljani cerkveni koncert, ki ga je priredil trnovski cerkveni pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodje Fr. Marolta. Zbor je bil to pot ojačen z nekaj rutiniranimi pevci in je svoj nelehki spored absorbiral prav gladko. Pele so se nabožne pesmi naših domačih cerkvenih skladateljev S. Premrla, dr. Fr. Klinovca P. H. Sattnerja, P. K. Kolha in drugih. Prvi le bil zastopan z mešanimi zbori «Poglejte dršee», «Marla, dobrotno nam ohrani dom in rod», «O Maria, mogočna devica». In z ženskim zborom «Jezus je majhen»; drugi z zborom «Radul se, kraljica nebeška» n «V čerani zvona», tretji z zborom «Slavite Marijo», «Pozdravljena» in z arljo iz oratorija «Assumptio». Baritonki solo v prvi Sattnerjevi pesmi je zapel g. Anton Petrovič, vse sopranske soli in arljo iz «Vnebovzetja» je prednala g. Balukova, tenorski solo, Rheinbergerjeve «Ave Marias», pa je zapel prof. Adolf Rohida. Vse točke so bile izvajane precizno in občutno in mnogorevnlina publika jim je z zanimanjem sledila. Na orgljah je vodil koncert g. Heri Svetel, ki se je s priznano diskretnostjo znal prilagoditi posameznim zborovskim kombinacijam in slistom.

Iz življenja in sveta

Steinachovi najnovejši uspehi

Poleg Rusa Voronova je dunajski profesor Steinach oni učenik, ki zaznamuje doslej največ uspehov pri svojih poskusih, kako vrtni človeštvo izgnubljeno mladost in svežost. Dočim prerašča Voronov žleze mladih šimpanzov na osivele starčke in jih s tem pomlajuje, se večina mu posluša Steinach druge metode, namreč operacije brez transplantacije žlez drugih bitij. Oba učena imata že lepo število uspehov, od katerih so se jim nekateri naravnost sijajno obnesli. Vendar sta se doslej omejila le na moške, ker se njihova metoda da uporabljati le pri moškemu spolu.

Sedaj pa je veliko pozornost zbudila vest, da je profesor Steinach odkril nov življenjski eliksir za pomlajevanje žensk. V petek je razpravljala dunajska akademija znanosti o novem delu učenika in njegovih asistentov dr. Heinleina in dr. Wiesnerja, v katerem opisujejo novo odkritje profesorjevo in uspehe, ki so jih dosegli.

Poskusi so se napravili pri samicah raznih živali in so se večinoma obnesli. Procedura je zaenkrat še tajna. Ve se le, da dohva Steinach svoj eliksir iz spolnih žlez živali. Glavna zasluga profesorjeva, kakor izjavljajo strokovnjaki, je v tem, da je našel posebno, doslej popolnoma novo postopanje, ki omogoča veliko večjo učinkovitost. Pri živalskih samicah je opazil Steinach izredne simptome pomlajevanja in spolne aktivnosti. Učenik je svoj ekstrakt vbrizgal samicam v majhnih dozah. Pri rezanih samicah je opazil, da so se po naradni dneh že vračali simptomi kot pri mladih ženskih bitjih. Stare samice so postale nenavadno živahne in tudi pri njih so se zopet pojavili značilni simptomi mladosti in čistosti.

Steinachovi poskusi so zelo zanimivi, kakor sploh vsi njegovi dosedani eksperimenti in opazovanja na polju pomlajevanja. Vendar se ne smemo udati prevelikim nadam glede pomlajevanja, vsaj ne zaenkrat, kakor to izrecno naglašajo zdravniki. Pomlajevanje ima pri moških v gotovih primerih res presenetljive uspehe, vendar je treba še počakati, kako se bo življenjski eliksir obnesel pri ženskah v praksi.

Zakon sultanovega sina

Dunajska policija se že par dni bavi s kazensko ovadbo, ki jo je podala Angležinja lady Douglasova zoper svojega moža, sina zadnjega turškega sultana, princa Burhan Eddina. Princežinja, ki je bila v svojem prvem zakonu poročena z angleškim aristokratom, je začetkom lanskega leta spoznala turškega princa in mu potovala, da je zelo bogata. Princ Burhan Eddin se je neprestano sukal okrog postavne Angležinke, čeprav ni bila več v zari mladosti in jo je neprestano nadlegoval s snubitvijo. Končno je Douglasova pristala na njegove ponudbe, ker je bila zelo častihlepna in ji je zelo laskalo, da bi postala snaha monarha, čeprav odstavljenega.

Par je poročil islamski duhovnik, ki si ga je bil priporočil naročil iz inozemstva. Priči sta bila poljski poslanik na Dunaju grof Romer in bivši princ Ivan Lichtenštajnski. Angležinja je prinesla v zakon nad 400.000 švicarskih frankov, do tega, kar je prišlo sultanovemu sinu zelo prav, ker je bil brez sredstev in je bil navelan na razkošje.

Letošnjo snodlad se je odnehal princinja za deli časa k sorodnikom v London. Kmalu potem je dobila od svojega moža pismo, na se več ne vrne k njemu in da lahko dobi svoje stvari iz skupnega stanovanja, ker da naj se smatra za ločeno. Princ je trdil, da zakon ni veljaven zaradi nomanjkanja predpisanih formalnosti. Može je izjavil ženi, da je njegov brak po turški navadi takozvani »zakon drugega razreda« in da zato lahko vsak trenutek pošlje ženo

domov in razveljavi zakon.

Princežinja s tem seve ni bila zadovoljna in je ovadila sultanovega sina, češ, da ji noče vrniti 300.000 švicarskih frankov (nad tri milijone dinarjev), ki mu jih je bila pri poroki izročila. Od dote sta namreč doslej porabila le okrog 100.000 švicarskih frankov. Angležinja je na policiji izjavila, da je mož ta denar poneveril. Pooblastila je svojega odvetnika, da napravi potrebne korake proti princu in zahteva dolžni znesek nazaj.

Dunajska policija je zadevo izročila državnemu pravdniku, ki bo sedaj nadatje postopalo. Zadeva je naravno vzbudila veliko pozornost v avstrijskih, pa tudi angleških aristokratskih krogih.

Grofica Bothmerjeva na zatožni klopi

Berlin, 6. novembra.

Drugi dan razprave proti grofici Bothmerjevi je prinesel zaslišanje policijskega stotnika Heffterja. Predsednik sodišča je skušal Heffterja vjeti v past na ta način, da mu je očital pošilke denarja, katere je prejel od grofice. Stotnik pa se je dobro izmaza: dejal je, da so bile te pošilke le poročila dolgov, katere je grofica naredila pri njem.

Nato je bil zaslišan grof Bothmer, mož obtoženke, ki je izvršil poskus samomora, na so ga rešili. Izjavil je, da si ni preževal žil na zapestju radi družinskih skandalov, marveč radi drugih razočaranj, katere je doživel v zadnjih letih. Splošno senzacijo je vzbudila njegova trditve, da ga žena nikoli ni varala z moškimi.

Ko je prišel na vrsto oni del obtožnice, ki govori o tatvini v škodo Riecka, je grofica dejala, da vzdržuje popolnoma trditve o svoji nedolžnosti. Prenoge, ki so zmanikale Riecku, je kupila od nekega moža, ki jih je ponudil napredaj. Priznava na, da je nekrat mudila v Liegnitzu, kjer je bil v službi stotnik Heffter, pod drugim imenom. Ohranjava je postala zelo dramatična in razgibana, ko so se začela čitati anonimna pisma in ovadbe. Grofica je pri tem branju bruhnila in krčevit jok in ni hotela ničesar priznati.

Visoka šola za vlomilce

To seveda ni oblastveno koncesioniran zavod. Obstojala je šola v Budimpešti, iz katere prihajajo tatovi med svet v dokaj velikem številu. Šola je odkrila budimpeštanska policija, ki je aretirala njenega ravnatelja Nika Ninkowicza, znanega tatu velikega kalibra.

Ninkowiczov zavod je bil sistematično urejen ter je obsegal več tečajev: tečaj za začetnike, nižji, srednji in višji tečaj. V tečaju za začetnike so se urili mladi tatovi, ki so hodili klast na kmetje. Komur je bila sreča v tej praksi mila, je lahko stonil v nižji tečaj, kjer se je pazilo zlasti na to, kako treba klasti, da ne ostanejo po tatvini vidni odtiski prstov. Srednji tečaj je nadaljeval z valami nižjega tečaja, višji tečaj pa je pripravljati tatove na velikomestno kariero. Tu je pončeval sam vodja Ninkowicz, ki je sedel pod ključem.

Zanimivo je, da je policija odkrila podobno zavod pred časom tudi v Parizu na Montmartru. To šolo je vodil »kralj vlomilcev« Mousset. Pariška in budimpeštanska šola sta bili organizirani po vzorcu sličnega zavoda, ki je bil pred desetimi leti odkril v Kairu. Tam je bila »univerza za vlomilce in tatove« še popolnejša: predavalo je na nji deset strokovnjakov! Šola je imela v deželi štiri podružnice in dvesto golencev, ki so morali plačevati precej visoko ukovino.

Ko je policija prišla te šole na sled, so se učitelji in učenci razpršili. Pohablili so širom sveta in največ jih je prišlo v Evropo, kjer so našli novo torišče, na katerem so začeli zidati svojo riskantno bodočnost.

Ljubezen, strašna bolezen

V nekem listu piše nemški zdravnik dr. Paulsen, da ljubezen ne pozna meje. Ne morejo je ustaviti ne leta, ne druge časovne sile. Njegovo naziranje je, da ljubilo 60 in 70 letni ljudje čestokrat bolj vroče kot 20 in 30 letniki.

Sloviti medicinski historik dr. Cabanes izjavlja v pariškem »Journalu«, da je ni dobe v življenju, ko bi človek nehal ljubiti. Cabanes naveda nekatere primere in pravi:

Nemški pisatelj Goethe je bil 74 let star, ko se je v Marijskih Laznih zaljubil v 18 letno Ubiko Lewetsov. Prosil je tudi za njeno roko, toda poročil se ni. Radi tega je Goethe strašno trpel in svojo bol je izrazil v znani »Elegiji«.

Znan je tudi ljubezniški roman 70 letnega francoskega pisatelja Anatola Franceja, ki je končal s poroko romanišca. France je vzel za ženo mlado strojepisko. Pisatelj Ibsen se je 1. 1888. seznanil v Gossensassu s leno 18 letno Dunajčanko Emilijo Barbaejevo. Ona je čitala njegove drame, ter je želela poznati pisatelja. Ko je prejel Ibsen pri premieri nekega novega dela od Emilije brzotjavno čestitko, je krčevito ihtel in inkal. Dejal je, da je bilo leto, v katerem se je seznanil z mlado Dunajčanko, natančno leto njegovega življenja.

Pa ne le pri moških, tudi pri ženskah je opaziti da leta ne ovirajo njihove

ljubezni. Madame du Bezand je še v starosti 70 let ljubila moškega, ki je bil 20 let mlajši od nje, pisateljica Elliot pa se je omožila v 60 letu, ker je bila potrebna ljubezni in ji je bilo brez nje nemogoče živeti.

Nepošten pismonoša

V londonskem predmestju je pred dvema letoma umrl pismonoša, ki je zapustil cele skladovalce pisem in nevročenihi poštnih pošilk, katere je pridržal v času svojega aktivnega službovanja. Po smrti so našli dediči ogromno zalogo pridržanih pošilk. Najbrže je bil mož prelen da bi pisma izročil naslovilcem, katerih se je skušal hitro otresti.

Zaostala korespondenca je bila sedaj izročena poštnemu ravnateljstvu v Londonu, ki je napake popravilo. Dalo je pisma in dopisnice izročiti adresatom. Večina pisem datira iz zadnjih desetih let. Mnogo korespondence je danes brez nomena, v nekaterih primerih pa se je mož naravnost neodnostljivo pregrešil proti službeni dolžnosti. Med pridržanim korespondenco so bila namreč tudi pisma dveh mladih žaročencev nimen nevestam. Radi teh pisem, ki so izostala, sta se oba žaročena para razšla. Zaradi čenki, ki nista prelemali odgovorov na svoja pisma, sta se naveličali »preziranja«, kakor sta sami dejali, in sta se poročili z drugimi moškimi. Sedaj ko je prišel prvi vzrok njunega razhoda na dan, menda mislita drugače kakor sta sodili pred leti. In dobro le, da je stari

pismonoša že v grobu, kajti drugače bi bil obračun z njim sedaj prav gotovo zelo neprijeten.

X Zopet umor iz usmiljenja. Kakor poročajo ameriški listi, se je začela pred poroto v Littletonu (država Colorado) razprava proti staremu zdravniku dr. Haroldu Blazerju, ki je obtožen, da je umoril svojo hčer s tem, da ji je dal večjo količino kloroforma. Zdravnik zagovarja svoje dejanje s tem, da je hotel svojo nesrečno hčerko osvoboditi nadaljnjega trpljenja, obično pa nepotrebnih stroškov, ki bi jih imela z njo po njegovi smrti. Njegova hčerka je namreč pohabljenja; manjkajo ji obe roki, obe nogi, poleg tega pa je še gluha. Dr. Blazer je izjavil, da je 32 let skrbel za svojo hčer, zdaj pa, ko čuti, da se mu bliža konec življenja, da je otrokova nesreča tako prevzela, da jo je raje usmrtil, kakor da bi jo prepustil milosti tujih ljudi.

Dr. Blazer je v zaporu že trikrat poskušal izvršiti samomor, toda vedno se je zdravnikom posrečilo, rešiti mu življenje.

X Mesija se vrača na zemljo! Madam Annie Besant, ki uživa med teozofi in spiritalisti ne samo v Angliji nego tudi drugod velik ugled, je zadnjič govorila na velikem zborovanju svojih somišljenikov v Londonu. Med drugim je vedela povedati, da so vsi potresi in elementarne katastrofe, ki so se tekom zadnjih let pripetile tako v Evropi kakor v Aziji, nedvomno glasnik prihoda Mesijevega. To njeno prerokbo je poslušalstvo seveda sprejelo z umerjenim aplavzom, ne da bi niti najmanj podvomilo, dadi se bo v resnici izvršila, kakor je madam Besant zagotavljala, že v par letih. Omeniti velja, da je bila madam Besant na tem zborovanju oblečena v ohlapno belo oblečilo, ki je zelo nalikovalo mešniškimi oblačilom pastojev. Svoj govor je gospa »prorokinja« zaključila s profetsko besedo, da se bo na svetu kmalu pojavil nov tip človeka, sličen starim Grkom, ki se bo pred drugim človeštvom odlikoval z veliko voljo. Ta človeški rod bo neposredni predhodnik Mesijevega. — Tako je govorila gospa Besant. Če je treba njene besede vzeti resno ali ne, o tem je menda pač odločeno razpravljati. Glavno za »prorokinjo« je to, da so ji njeni poslušalci verjeli.

X Endolarski novci iz zlata in srebra. Ameriška vlada namerava izdati v promet endolarski novce prav posebne vrste, kakršnega najbrž še nismo videli od rimskih časov pa do danes. Ta »dolarski« novci bo namreč sestavljeni iz dveh delov: jedro bo tvoril osrednji del, ki bo iz zlata, okoli njega pa bo srebrn rob. Novi srebrnozlati dolariji bodo po velikosti nekoliko večji kakor angleški šilingi. — Listi pristavljajo, da se je vlada Zedinjenih držav odločila kovati ta originalni denar vsled tega, ker namerava v kratkem vzeti iz prometa endolarske novčance, dvodolarske pa med ljudstvom niso priljubljene. Vlada je stala torej pred dilemo: ali naj kuje novce iz zlata ali iz srebra. Srebrni bi bili preveliki, zlati pa premahni. Zato je posega po originalnem kompromisu.

X Iz nemškega letalstva. Če dalje časa se pletu v Berlinu pogajanja med delniškimi družbama Junkers in Aero-Lloyd. Sedaj se je doseglo popolno soglasje in je verjetno, da se obe podjetji v najkrajšem času spojit. Nova družba bo zgolj prometna. Računati je, da se delniška glavica poveča potom javne subskripcije. Nova družba prevzame ves civilni zračni promet v Nemčiji in tudi v nekaterih sosednjih državah.

X Znižanje voznihi cen za izletnike na madžarskih železnih. Ravnateljstva madžarskih državnih železnic podeljujejo v interesu tujeskega prometa 25 — 30 odst. znižanje voznihi cen za izlete v večjih skupinah. V kratkem pa bodo dovoljevala znižanje cen tudi posameznikom.

X Nova kemična prvina. Kakor pišejo »Narodni listi« sta odkrila praška vseučiliška profesorja dr. Hejrovsky in dr. Dolejšek novo kemično prvino vrstnega števila 75, ki spada v skupino mangana. Novo prvino sta pridobila naravnost iz mangana kot njegovo ponesnazežnje. Baje so s tem vrzeli podatki nemških kemikov Nodacka, Tackeja in Berga, ki pravijo, da so pred kratkim odkrili isti element. Nova prvina se bo imenovala »deimangana«.

X Žrtve policijskega prometa v Londonu. Po statistiki londonske policije se je v juliju, avgustu in septembru t. l. pripetilo v največjem mestu na svetu toliko najrazličnejših prometnih nesreč, da je bilo 207 oseb ubitih in okrog 24.000 ranjenih.

Dete ulice

Silka iz humorističnega filma, ki se danes predvaja v Kino Matka.

Popolnoma novo! Prvič v Jugoslaviji! Prvič v Ljubljani!

Veliki francoski „PATHE-FILM“, Paris

DETE ULICE.

Veliki filmski igrokaz v 7 dejanjih.

V glavni vlogi prvaki pariškega gledališča COMÉDIE FRANÇAISE znani FERAUDY, francoski JACKIE COOGAN ter kolosalno dresirana opica „AUGUST“.

Krasna vsebina polna zelo zanimivih resnih, veselih in zabavnih prizorov — Vesele in smešne scene iz črkuškega življenja — Boj kolonialnih čet s čenci v divji prašumi Opica „August“ kot rešitelj človeškega življenja — Izvredna, celo umetniška igra malega francoskega JACKIE COOGANA nas popolnoma osvoji — Krasen in zelo efektin konec.

Predstave se vrše točno ob 4., pol 6., pol 8. in 9.

Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Prednaznaniho: Najnovejši HARRY LIECKE — film sezite 1925/26.

Elitni Kino Matka

Vodilni kino v Ljubljani — telefon 1.4.

Carlo de Flavis:

Roman v dveh ploščah

David Rolli, znameniti pisatelj, je želel v miru dovršiti svoj roman, ki ga je pisal že dolgo. Radi tega se je umaknil v planinsko vas, v samoto. Tu pa se je zapletel v zanke; namesto da bi roman napisal, ga je doživel.

Prvič jo je videl v cerkvi. Tu sta se srečala in se prvokrat spogledala. Potem pa, vse druge dni, sta se tudi spogledovala. Samo po sebi se razume, da je bila mlada in lepa. Rolli je takoj izvedel, da je omožena in da je ono malo dete, ki ga je prerašala zdrava doika, njen otrok. Zelo je ljubila svoje dete, in Rolli je mnogokrat gledal, kako mu streže, kako ga ljubkuje.

Dasi je David Rolli zatrdno sklenil, da se umakne v samoto, jo je vendar skušal spoznati. Tako je doznal, da se zove Cecilija, da je Američanka, ki je vzel Italijana Ubaldo Crostija, ki je pred več leti zapustil Italijo, da si v no. vem svetu pridobi bogastva, leno ženo in sinka... Živela sta v Newyorku. In Cecilija je v nenavadni, a prijetni italijanski govorici, ki jo obično uporabljajo tuške, pravila pisatelju mnogo o tem ogromnem mestu. On je ni poslušal, temveč ji zrl v zenice.

Cecilija mu je tudi povedala, da potuje njen mož v službi neke veletovrnice in da skoro pride ponjo. Rada je poslušala Davida Rollija, toda on ji nikdar ni smel reči tega, kar je nosil v svoji duši, ker je bila vedno v bližini doika z detetom. A pripravil se je, da ji prizna svojo veliko ljubezen, in to tem bolj, ker je čital v njenih očeh, da ona slutí, kaj se dogaja v njegovih duši, v njegovem srcu. Čutil je, da jo to radosti in da bi prav rada čula njegove besede. In David Rolli je celo slutil, da bi po teh besedah s Cecilijo, mimo deteta in krepotne doike, in mimo možnosti, da vsak čas dosne mož, započet novo življenje. Ta Cecilija je bila tako lena, njen pogled je govoril tako mnogo.

Toda Dvađ Rolli ni našel priložnosti, da izpove bol svojega srca. Vedno mu je bil ta ali oni vrag napoti, in Cecilija je odhajala z nasmehom, češ: »Vem, kaj si hotel reči... in čakam.«

In lepega večera, ko je bil zatrdno uverjen, da najde Cecilijo vsaj samo — oblihuila mu je bila nrit na teraso, da bosta opazovala vzhod meseca izza brda — je prišel mož, prišel je gospod Ubaldo Crosti.

Ubaldo Crosti je bil pravi Amerikanec. Toda bil je silno zaljubljen v svojo ženo. Če so mu je opravič dopuščali, se ni hotel umakniti od nje, niti podnevi niti ponoči. Bil je zelo hvaležen Davidu Rolliju, da je bil tako pozoren do njegove žene, pogosto ga je vabil na kosilo ali večerjo. Tako je David Rolli imel priliko gledati, kako Ubaldo Crosti ljubí svojo ženo, kako jo čuva, kako ji

ustreza. A Cecilija se je vsemu temu smejala ter sem in tja značilno pogledala Davida, čigar ljubav je rasla od ure do ure, ki pa ni mogel niti besedice več napisati v započetem romanu.

Čas odhoda v Ameriko je prišel hitro. Pri razstanku, ko se je mož baval s prilago, je Cecilija zašepetala Davidu Rolliju:

»Vem, da mi hočete nekaj povedati, in neskončno želim to slišati. Skušajte mi to javiti v Ameriko... Samo nazite, da tega ne opazi Ubaldo, ali da ne pride pismo njemu v roke...«

Zaman si je David Rolli prizadeval najti pot, kako bi poslal svojo izjavo dragi Ceciliji. Prijemal je od nje kartice: »Čakam.« Pisala je: »Žurite se, da se to zgodi preden se vrnem v Evropo...« A David Rolli se je bal, da pisma ne presteže Ubaldo Crosti. Z brezžičnim telefonom ni bilo umestno...

Sedel je v svojem kabinetu in se prijel za glavo... Nenadoma, ne da bi potrkal, plane v sobo Ubaldo Crosti. Veselo objame Davida, toliko da ga zadavi.

»Vi, vi...«

»Da. Poslala me je Cecilija, in to prav k vam...«

David Rolli je bil iznenaden. Torej je Cecilija izdala njegovo tajnost in Ubaldo Crosti je prišel, da zahteva zadoščanje. Zakaj se je torej smejal, za vraga... Toda kar je Ubaldo Crosti povedal,

je še bolj presenetilo Davida Rollija, kot to, da mu je govoril o Ceciliji.

Ubaldo Crosti je bil sedaj glavni zastopnik za Evropo velikega newyorškega »Pono-Amerikanskega d. d.« Ta družba je nameravala uvesti novo vrsto romana: vrsto gramofonskega romana. Našli bi se slavni pisatelji, ki bi svoje nove, najznamenitejše romane prečitali osebno pred aparatom, in ti bi se potem s pomočjo gramofonskih plošč razširili po vsem svetu. Namesto da bi ljudje romane čitali, bi imeli priliko, da čujejo živo besedo samega pripovednika. Ti romani bi se oglašali n. pr.: »Strastne beneške noči«, roman v treh ploščah, spisal I. I....

Ubaldo Crosti je sedaj imel nalogo, da se pobriža za evropske pripovednike. Prišel je iz Italije, in po priporočilih svoje žene Cecilije baš z Davidom Rolliem.

Cecilija pravi, da znate pripovedovati lepe stvari... Torej, ste zadovoljni? Seveda, seveda... Izmislite in pripravite gradivo, a jaz pridem futri z aparatom in operaterji... Pojteje jaiče, da vam bo glas čistejši in jaičji... Na svidenje!... Eh, to se bo Cecilija radovala... Eh, eh...«

Vso noč si je David Rolli ubijal glavo. Kaj naj pove? Katero stvar naj izbere... Nenadoma, pred zoro se mu obraz razjasni... »Da, naravno!... In urno stopi, da se obrije in okoplie, da bi bil bolj svež. Orosi se z vonjem, kakor

da gre na sestanek. Izpije tudi dve jajci.

Bil je pripravljen, ko je prišel Ubaldo Crosti z dvema amer melnikoma in z aparatom za sprejemanje glasov. Ubaldo Crosti ga postavi pred aparat.

»Dragi moj, lahko začnete! Ne pozabite najprej povedati naslova romana in svojega imena...« ga opomni Ubaldo Crosti.

David Rolli je zamahnil z roko v znak, da je vse razumel in je pričel z zvonkim glasom:

»Moja izpoved! Od italijanskega pripovednika Davida Rollija, roman v dveh ploščah...«

In sledilo je ono celo, tako dolgo in skrbno pripravljeno priznanje ljubezni, namenjeno Ceciliji. Govoril je toplo in zvočno, tako da je aparat izvrstno snemal. Ubaldo Crosti se je topil v radosti.

»Kako namerata je moja Cecilija; ona zna izbrati!...«

A topil se je tudi David Rolli... Zakaj razodeval je ljubezen ženi, ki je bila tako daleč in do katere dospe njegov glas šele za nekaj tednov; razodeval je ljubezen pred možem, ki je bil radi tega presrečen in ki mu bo za trud dal še honorar pet tisoč dolarjev.

Ko ga je Ubaldo Crosti zadovoljno potrdil po rami, se je David Rolli na smehnil v mislih na poletje, ko se vrne Cecilija in prinese odgovor... Toda usten in brez navzočnosti Ubalda Crostija...

Gustave le Rouge:

Misterija

(Roman)

Tigri so znova začeli rjoveti, kakor bi jim njih nagon pravil, da jih čaka živ plen. S potnim čelom in stisnjenimi zobmi se je sedaj Lionel boril z energijo obupneža. Kroglice so padale okoli njega kot toča in krvavel je že iz več prask.

Naenkrat pa je zmagovito zatulil, da so se prestrašeni napadalci za trenutek umaknili. Prišla mu je namreč misel, kako se more rešiti in ki jo je bil zamenjaval vseh pet dolgih minut, katere je trajala borba.

Kot strela se je vrgel na Misterijo, ki je stala v prvi vrsti napadalcev; zagrabil jo je krepko okoli pasa z levico, med tem ko je z desnico pritisnil cev svojega browninga na njene sence.

— Če se me kdo dotakne, je zaklical v tišini, ki je sledila temu držnemu napadu, pri priči ustrelim to žensko.

Prestrašeni Kitajci so se umaknili za več korakov ter tako pustili prazen prostor okoli Lionela in Misterije.

— Izpusti jo, je kričal Kuan-Ting, sicer gorje tili Seveda Lionelu niti na misel ni prišlo, da bi slušal Kitajcu. Ni izpustil Misterije, koje srce je čutil biti pod svojo roko, med tem ko je z drugo roko pritisnil na njene sence cev svojega orožja.

Dolga minuta je tako pretekla v popolnem molku. Končno je premagana Misterija zajecjela z glasom, tresočim se od besnosti in ponižanja:

— Pustite ga, naj gre; kajti drugače me ubijel!

Kuan-Ting je stopil korak naprej na prazen prostor in slovesno dvignil svojo roko, rekoč:

Izpusti to žensko in prisegam ti pri Budhi, da smeš svobodno oditi odtod.

— Ne verujem ti, je dejal Lionel, ne da bi se ganil, ali izpustil svoj plen.

— Nimaš prav, če ne zaupaš strašni prisegi, ki sem jo storil. Toda poglej, hočem ti pokazati, da mislim resno.

Kuan-Ting je stopil k steni in pritisnil na gumb. Par korakov

od Lionela so se odprla vrata in zapazil je stopnico, ki se vedle na prosto. Na koncu je opazil košček modrega neba.

Lionel ni odgovoril, toda posluševal se je Misterijinega telesa kot živega ščita in približal se je stopnicam.

Ko je stopil na prvo stopnico, je sirovo sunil mlado ženo v sobo nazaj in naglo za seboj zaprl vrata.

Bil je rešen; solnčen žarek je veselo sijal na najvišjo stopnico.

— Svoboden sem! je zamrmral in se zmagoslavno nasmehnil.

Razen tega pa tudi vem, kam odpotuje moja sovražnica.

Obrisal si je pot in kri s čela in začel počasi stopati po stopnicah navzgor. Ko pa je stopil na četrto stopnico, so se tla izmaknila pod njegovimi nogami, stopnice so izginile in zvalil se je v globoko temnico. Glava mu je udarila na oster kamenit rob in izgubil je zavest.

Tretje poglavje. Misterijin ujetnik.

Ko je Lionel zaprl vrata za seboj, so preplašeni Kitajci molčali, toda ko so začeli škrtnje obračajočih se stopnic in krič, ki ga je izustil Lionel pri padcu, so glasno izražali svoje zadovoljstvo.

Edino Misterija je molčala. Gledala je temno in nasprotujoča si čustva so se borila v njej: sovraštvo, jeza in občudovanje.

— Vkljub vsemu smo tička vendarle ujeli, je zmagoslavno kričal Kuan-Ting.

— A ne s tvojo pomočjo, je ježno odvrnila Misterija. Če bi ne bil ti tako nepreviden, bi ne bil Brady nikoli prišel v podzemsko mesto in ne eden izmed vas ni našel sredstva, da bi mi pomagal, ko je pritisnil cev svojega browninga na moje sence.

— Ničesar nismo mogli storiti, ker smo se bali da vas ubije.

— Postreliti bi ga bili morali iz daljave, saj se nahajajo med vami izborni strelci.

— Bili smo se, da vas ranimo.

— Najti bi bili morali kako drugo zvijačo... Že spet sem morala opaziti, da vsi skupaj niste dosti vredni. Toda pustimo to. Kar je sedaj v naši pesti in ker nam je že storil toliko zlega, se ga moramo čim naihiteje odkrižati.

Kitajec, ki je bil vedno previden, je dejal:

Skoro gotovo se mu pri padcu ni nič hudega zgodilo in razen tega ima še svoj pihalnik.

— To se pravi, je dejala Misterija zaničljivo, da je ulet in ranjen

in da se ga vkljub temu bojite. Uporabite torej sredstvo, ki ugaja vaši strahopetnosti. Odprite vodovod, da na ta način utone v ječi.

To povelje je le s težavo izgovorila in vkljub svojemu sovraštvu se je le s silo mogla odločiti k temu.

Kuan-Ting je navdušeno pozdravil to povelje:

— Tako storimo, je zaklical. Na ta način se čisto enostavno odkrižamo svojega sovražnika in brez vsakega ropota.

— Torej hitro, in molči mi že enkrat o tem človeku!

Kitajec se je priklonil, odprl omaro, ki je stala v kotu sobane, in tam začel vrteti železno kolo, ki je zapiralo cev, ki je bila v zvezi z mestnim vodovodom.

Lionel, ki je ležal onesvečen na dnu luknje, v katero je bil padel, se je naenkrat zbudil od ledenega hlada.

Odprl je oči in zapazil, da leži sredi velike luže. V višini dveh metrov pa je mogočen curek vode tekel iz velike pipe v zid. Lionel je takoj razumel, kakšen načrt imajo njegovi nasprotniki: utopiti ga hočejo v tej luknji, ne da bi se mogel braniti. Voda mu je že skoraj segala do kolen.

Pregledal je v naglici stene ječe, toda nikjer ni bilo vrat; edino na stropu je opazil odprtino, skozi katero je padala luč, toda ta je bila preprežena z železnimi palicami. Skušal je splezati do vrha toda stene so bile čisto gladke in zamen se je trudil.

— To pot sem v resnici izpuhljen in ni mi rešitve, si je mislil.

Voda je silno naglo pritekala. Segala mu je že do pasu. Tu je prišel na genialno idejo. Vzel je browning in hladno nameril na eno železnih palic. Roka se mu ni tresla. Začel je rezati pokom je odletel kos debelega, a zarjavelega železja.

Zadovoljino se je nasmejal.

— Ne bodo me ne!

Ravno tako točno je oddal še več strelcev, med tem ko mu je voda rasla že do prsi; toda železna rešetka je bila razbita.

Trenutek pozneje je že moral plavati, da ni utonil. Ležé se je držal nad vodo in čakal nekaj minut, da je toliko narasla, da je lahko z roko prijel še ostale iz zida štrleče palice. Obupno je zagrabil zanje in se hotel dvigniti, a med tem ga je voda, ki je začela z veliko silo bruhati pod njim, sama porinila skozi odprtino in odnesla v svojih mogočnih vrtincih kot slamnato bilko. Slabotna dnevna luč mu je kazala, da se nahaja v dolgem, a nizkem podzemskem kanalu; tok ga je bil zanesel v mestno kanalizacijo.

LEONHARDI-JEVA ČRNILA
TUŠ LEPILA BARVE ZA ŽIGE ITO PROIZVAJA PO STARIM
PREISKUŠENIMI IZVIRNIMI RECEPTI

TOVARNA „PENKALA“
EDMUND MÖSTER • DRUG D O ZAGREB

Naznanilo preselitve!

Slavnemu občinstvu in cenjenim strankam uljudno naznanjam, da sem se preselil iz Gosposke ulice št. 2

na Glavni trg št. 15

v hišo Hranilnega in posojilnega društva, kjer se nahaja pisarna.

Istotam se sprejemajo vsa v mojo stroko spadajoča dela, katera bom vedno vestno, solidno in po nizki ceni izvrševal.

Mihael Dobravec
slikar in pleskar, Celje.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Brez posebnega obvestila.

Konrad Elsbacher naznanja v svojem imenem vseh drugih sorodnikov, da je danes naš ljubljani polbrat, striček in prastric, gospod

Ivan Elsbacher

bivši trgovec, župan in častni občan v Kozjem

podlegel ob pol 7. uri z vdano potrpežljivostjo in previden s svetotajstvi zavratni bolezni v 77. letu svoje starosti.

Pogreb se bode vršil v torek, 10. novembra 1925 ob 16. uri v Laškem, kjer se bodo položili zemeljski ostanki v rodbinsko grobnico.

Maša zadušnica se bo brala v četrtek, 12. novembra 1925 ob pol 8. v nadžupnijski cerkvi v Laškem.

Laško, dne 8. novembra 1925.

Tvrdka **And. Elsbacher** naznanja tužno vest, da je danes preminul njen dolgoletni, požrtvovalni in nesebični sotrudnik, gospod

Ivan Elsbacher

zasebnik in hišni posestnik v Laškem.

S preminulim izgubi tvrdka zaslužnega in izkušnega svetovalca, ki ga bode ohranila v nepozabnem in hvaležnem spominu.

Pogreb se bode vršil v torek, dne 10. nov. 1925 ob 16. uri v Laškem.

LASKO, dne 8. novembra 1925.

Veliko pozornost je vzbudil

Šorlijev roman

ZADNJI VAL

ki se godi v Rogaški Slatini

Cena broš. knjigi Din 42.—, vezani 48.—, pošt. 1.50

Naročila na

Knjigarno Tiskovne zadrage v Ljubljani

Priporočamo za patriotične in slavnostne prireditve

MIRKO KOROLJA:

JUGANA, VILA NAJMLAJSA

Dramska vizija v enem dejanju (3 osebe)

Cena s poštnino vred 7.75 Din

Naroča se pri

knjigarni TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani.

Cement, gips.

H. PETRIC,
Ljubljana,
Gospodarska c. 8.
Telefon 343.

Damski klobuki

po najnižjih cenah pri

E. Djukanović,

Sv. Petra c. 27,

poleg hotela Tratnik

Popravila,

prekrojenje,

spatri oblike.

Nujna popravila v šestih urah.

Premog, drva, oglje, briki, koks

Virila, Kralja Petra trg 8, tel. 220.

Krasno izbiro
raznovrstnega pohištva

nudi Vam po izredno zmernih cenah večzložnega pohištva, tapetiranih izdelkov, žime in morske trave trdka

PETER KOBAL (KRANJ)

podružnica LJUBLJANA - ROLIZEJ

Zanesljivim plačnikom tudi na obroke.

Kupite samo prvovrstno
domačo svinjsko mast
znamke J. P.

Lastni izdelek trdke

Ianko Popovič v Ljubljani

Najnižje cene! Solidna posrežba!

Razpošilja se v sodih po 50,

100 in 200 kg. 438a

Damske trikot reformhlače

v vseh modnih barvah
stanejo samo **31 Din**
pri trdki

H. Kenda, Ljubljana,
Mestni trg 17 0811-a

Denaturirani špirit 90%

nudi v vsaki količini na tovarniških cenah

tr. **ZORA Ljubljana**

Kralja Petra trg 2 - Tel. 534.

Za detajlno prodajo je špirit pakovan v steklenicah po novem finančnem predpisu,

nakar posebno opozarjamo zainteresirane.

Importerji! Eksporterji!

Kunčijske zveze, zastopstva trgovskih hiš, tovarni in trdki vseh panog v Italiji dobite najlažje in najceneje potom

oglasov

v najvažnejših italijanskih dnevnikih, ki so: Il Corriere della Sera, Milano; La Sera, Milano; La Giustizia, Milano; Edinost, Trieste; La Sera, Trieste; Il Popolo di Trieste; Goriska Sira, Gorizia; Il Mondo di Roma; La Tribuna di Roma; Il Secolo XIX, Genova; Il Corriere Mercantile, Genova; Il Mezzogiorno di Napoli; La Vedetta d'Italia, Fiume itd.

Proračune stroškov po originalnih časopisnih cenah dobavljajo po navedbi oglasnega teksta in prostora takol italijansko zastopstvo dnevnika "JUTRO"

PUBBLICITA G. CEHOVIN

Trieste, Viale XX Settembre 65/3

Podružnica v Milano, Via Solferino N 11.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaje vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana Telefon 40. 457, 548,

805 in 806